

Staatsexamen NT2. Het gewenste niveau
Deel 1 Behoeftetepeiling Programma II

Augustus 2004

Henk Kuijper
Aukje Bergsma
Timo Bechger

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Onderzoeksaanleiding en probleemstelling	4
2.1	Aanleiding van het onderzoek	4
2.2	Opzet van het onderzoek	4
3	Inventarisatie taalcompetentieprofiel Staatsexamen II	6
3.1	Inleiding	6
3.2	Samenstelling vragenlijst	6
3.3	Afname vragenlijst	7
3.4	Resultaten	8
3.4.1	Inleiding	8
3.4.2	Samenstelling van de respondentgroep	8
3.4.3	Consistentie van de respondenten	9
3.4.4	Spreken	10
3.4.5	Gesprekken voeren	18
3.4.6	Schrijven	26
3.4.7	Lezen	33
3.4.8	Luisteren	36
4	Samenvatting en conclusies	39
4.1	Samenstelling en afname van de vragenlijst	39
4.2	Samenstelling respondentgroep	39
4.3	Consistentie van de antwoordpatronen	40
4.4	Het niveauprofiel van Staatsexamen Programma II	40
4.5	Het vereiste niveauprofiel in het licht van een startkwalificatie	42

Literatuur

Bijlage 3.2	Voorbeeld uit de digitale vragenlijst
Bijlage 3.4.4	Gemiddelde beoordeling noodzakelijkheid descriptoren en linguïstische aspecten Spreken
Bijlage 3.4.5	Gemiddelde beoordeling noodzakelijkheid descriptoren en linguïstische aspecten Gesprekken Voeren
Bijlage 3.4.6	Gemiddelde beoordeling noodzakelijkheid descriptoren en linguïstische aspecten Schrijven
Bijlage 3.4.7	Gemiddelde beoordeling noodzakelijkheid descriptoren Lezen
Bijlage 3.4.8	Gemiddelde beoordeling noodzakelijkheid descriptoren Luisteren

1 Inleiding

Begin 2003 heeft het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen het verzoek gedaan om de eindtermen van de opleidingen I en II te evalueren. Citogroep is uitvoerder van dit onderzoek. Concreet komt het er op neer dat in het onderzoek wordt geïnterpreteerd welk taalniveau kandidaten moeten hebben na het behalen van het Staatsexamen NT2 programma II, als zij starten met een vervolgopleiding op hbo- of universitair niveau, dan wel instromen in een midden- of hogere kaderfunctie op de arbeidsmarkt.

In dit onderzoek staat de start van mensen op de arbeidsmarkt of in een opleiding centraal.

In het onderzoek wordt het taalniveau uitgedrukt in termen van het Raamwerk NT2, dat een vertaling is van het Common European Framework of Reference (Raad van Europa, 2001). Het onderzoek wordt in eerste instantie uitgevoerd voor programma II van het Staatsexamen; programma I volgt daarna.

De resultaten van het onderzoek worden o.a. gebruikt om te komen tot een heroverweging van de cesuren van de verschillende onderdelen van het Staatsexamen NT2.

In dit onderzoeksrapport wordt verslag gedaan van de behoeftepeiling. Met behulp van een vragenlijst is geïnterpreteerd op welk niveau het Staatsexamen, programma II zou moeten liggen.

Dit rapport maakt deel uit van een serie: in deel 2 wordt verslag gedaan van de relatie die er bestaat tussen de score op een Staatsexamen NT2, Spreken en Schrijven, en de herbeoordeling die op basis van het Raamwerk NT2 heeft plaatsgevonden. Met de resultaten van deze vergelijking kunnen we een indicatie geven voor een eventuele herziening van de cesuur.

Voor programma I vindt een vergelijkbaar onderzoek plaats.

Dit rapport start met een beschrijving van de achtergronden van het onderzoek (hoofdstuk 2), vervolgens worden de resultaten van de enquête gepresenteerd (hoofdstuk 3). Het rapport eindigt met een samenvatting en conclusies (hoofdstuk 4).

2 Onderzoeksaanleiding en probleemstelling

2.1 Aanleiding van het onderzoek

Het Staatsexamen NT2 kan worden beschouwd als een operationalisatie van de 'vormen van taalgedrag binnen opleiding en werk' zoals beschreven in het eindrapport van de adviescommissie Hulstijn en, in het verlengde daarvan, van de Eindtermen NT2 I en II zoals vastgesteld in 1995. Daarbij is niet uitgegaan van het idee dat met programma I en II twee verschillende taalvaardigheidsniveaus (moeten) worden gemeten.

Op 26 februari 2003 heeft de minister van OCenW de Staatsexamencommissie verzocht 'de eindtermen voor opleiding I en II te evalueren en een voorstel te doen over een zodanige wijziging van de eindtermen dat recht wordt gedaan aan de geconstateerde niveauverschillen in de examens.' Daarnaast wordt gevraagd 'hierbij rekening te houden met de niveaus zoals die zijn neergelegd in het Raamwerk NT2¹.' Dit betekent feitelijk dat OCenW verzoekt de programma's I en II van het Staatsexamen te relateren aan (verschillende) niveaus zoals beschreven in het Raamwerk NT2. Het Raamwerk NT2 is een vertaling van het Common European Framework of Reference (CEF), dus met het hier beschreven onderzoek wordt via het Raamwerk NT2 een relatie gelegd met het CEF.

Los hiervan is, onder andere door IWTN/KBS, aan de commissie verzocht de cesuren van de onderdelen Schrijven en Spreken te heroverwegen. Dit naar aanleiding van het vermoeden dat voor de onderdelen Schrijven en Spreken deelnemers ten onrechte slagen. De slagingspercentages voor de productieve vaardigheden van het vigerende examen liggen bovendien hoger dan voor de receptieve vaardigheden. Dat is -ook internationaal gezien - niet gebruikelijk. Bij de heroverweging van de cesuren is het daarom wenselijk ook aan de andere twee vaardigheden, Lezen en Luisteren, aandacht te besteden. Te meer omdat voor Luisteren de slagingspercentages (te) laag zijn.

De commissie heeft besloten een onderzoek te laten uitvoeren waarin naar oplossingen wordt gezocht die tegemoet komen aan zowel het verzoek van de minister van OC&W als aan dat van IWTN/KBS. Daarbij gaat de commissie uit van de overweging dat het niet *duidelijk* is of in beide programma's twee verschillende taalvaardigheidsniveaus worden gemeten en dat het ook niet a-priori de *bedoeling* is dat te doen. Centraal staan immers de taalvaardigheden die gevraagd worden in opleidingen en werk waartoe het staatsexamendiploma geacht wordt toegang te bieden. Het zou in de twee programma's om twee taalvaardigheidsniveaus kunnen gaan, maar het is niet duidelijk of dat zo is, welke niveaus dat dan zijn, en zelfs is het mogelijk dat de vier vaardigheden *binnen* een zelfde programma niet op een zelfde niveau van het Raamwerk zijn te positioneren. Relatering aan het Raamwerk kan dus pas plaatsvinden *na* inschatting of inventarisering van deze vaardigheden door de afnemende instellingen aan de hand van de niveauomschrijvingen van het Raamwerk. Pas daarna kan worden aangegeven hoe (de onderdelen van) het Staatsexamen NT2 gepositioneerd kunnen worden in het Raamwerk. En pas dan kan een zinnige inschatting worden gemaakt van de *cesuren* van die verschillende onderdelen.

Het onderzoek waarover hier gesproken wordt, wordt uitgevoerd voor zowel programma I als II. Citogroep is in opdracht van de staatsexamencommissie uitvoerder van het onderzoek.

2.2 Opzet van het onderzoek

Omdat heroverweging van de cesuren en positionering in het Raamwerk NT2 nauw samenhangen, is besloten beide vraagstukken in combinatie met elkaar te onderzoeken. In het onderzoek zijn de volgende stappen te onderscheiden:

Stap 1: Vaststelling (in Raamwerk-termen) van het taalcompetentieprofiel van doelgroep I en II

Stap 2: Beoordelen van schrijf- en spreekproducten aan de hand van de kwalitatieve criteria van het corresponderende Raamwerk-niveau.

Stap 3: Beoordelen van dezelfde producten als in stap 2, aan de hand van de beoordelingsmodellen van het staatsexamen.

Stap 4: Bepaling van de cesuur van Luisteren en Lezen.

¹ Kaatje Dalderop, Ellie Liemberg, Franke Teunisse (red.), Raamwerk NT2, BVE Raad, De Bilt, juni 2002

De stappen 1-3 en de resultaten ervan voor Staatsexamen NT2 programma II worden in de volgende hoofdstukken beschreven. Over Stap 4 zal later worden gerapporteerd.

Voor stap 1 zijn vragenlijsten verspreid onder respondenten van HBO en Universiteit met uitspraken over de taalvaardigheid die zijn ontleend aan het Raamwerk NT2. De respondenten konden bij elke uitspraak aangeven in hoeverre zij de beheersing van het desbetreffende taalvaardigheidsaspect vereist vonden als startkwalificatie voor een opleiding aan de universiteit of HBO. Over de opzet en de resultaten van dit deel van het onderzoek wordt gerapporteerd in hoofdstuk 3.

Op grond van de resultaten van deze behoeftepeiling zijn vervolgens de Spreek- en Schrijfexamens van 20 kandidaten door meerdere beoordelaars beoordeeld met een beoordelingslijst die gebaseerd was op het Raamwerk NT2. Vervolgens zijn deze oordelen vergeleken met de reeds bekende scores die deze kandidaten tijdens hun daadwerkelijke examen hadden gehaald. De beoordelingsprocedure en de resultaten van dit deel van het onderzoek worden gepresenteerd in hoofdstuk 4.

3 Inventarisatie taalcompetentieprofiel kandidaten Staatsexamen NT2, programma II

3.1 Inleiding

De eerste stap in het onderzoek behelst het inventariseren van het taalcompetentieprofiel van de kandidaten die het Staatsexamen NT2 hebben afgelegd. In feite wordt hiermee bedoeld dat er een behoeftenanalyse wordt gedaan onder afnemers van het Staatsexamen NT2. Concreet komt het er op neer dat onder vertegenwoordigers van universiteiten, HBO-instellingen en bedrijven wordt geïnventariseerd welk taalniveau kandidaten moeten hebben na het behalen van het Staatsexamen NT2 programma II, als zij starten met een vervolgopleiding op hbo- of universitair niveau, dan wel instromen in een midden- of hogere kaderfunctie op de arbeidsmarkt. Het gaat dus expliciet om een startkwalificatie, niet om een beoogd eindniveau waarop iemand zou moeten functioneren. Op basis van deze inventarisatie krijgen we inzicht in de eindtermen van opleidingen op niveau II. Hieronder wordt ingegaan op de samenstelling van de gebruikte vragenlijst (paragraaf 3.2), de werving van respondenten en de afname van de vragenlijst (3.3) en de resultaten (3.4). Het hoofdstuk wordt in paragraaf 3.5 afgesloten met een samenvatting en conclusies.

3.2 Samenstelling vragenlijst

Om het gewenste taalniveau van kandidaten te inventariseren is gebruik gemaakt van een vragenlijst. In de vragenlijst worden beheersingsuitspraken aan de respondenten voorgelegd. Het Raamwerk NT2 vormt de basis van de vragenlijst. De niveaus A1 en C2 zijn buiten beschouwing gelaten. A1, omdat het niveau te laag is voor het Staatsexamen NT2. C2, omdat het niveau te hoog is voor het Staatsexamen NT2 en omdat C2 niet is uitgewerkt in het Raamwerk NT2.

De checklists uit het Taalportfolio NT2² per deeltaalvaardigheid zijn als uitgangspunt genomen voor de vragenlijst. In deze checklists zijn taalhandelingen en een uitleg ervan opgenomen. Deze zijn – met een kleine aanpassing overgenomen in de vragenlijst. In de checklist worden cursisten namelijk rechtstreeks aangesproken, in de vragenlijst zijn de uitspraken in de derde persoon geformuleerd. Er is om de volgende redenen gekozen voor de checklist.

De raamwerkbeschrijvingen geven per taalvaardigheid apart beschrijvingen in de vorm van descriptoren, kwalitatieve aspecten van het taalgebruik onder de noemer 'tekstkenmerken productief' voor de productieve vaardigheden en onder de noemer 'tekstkenmerken receptief'. De interpretatie van de descriptoren zonder de tekstkenmerken is niet goed mogelijk, omdat deze laatste een noodzakelijke aanvulling zijn voor de interpretatie van de descriptoren. Het opnemen van de Raamwerk-kenmerken bij elke descriptor, zou echter leiden tot te lange beschrijvingen per descriptor. De checklist heeft dit opgelost door bij elke descriptor een toelichting op de productieve of receptieve tekstkenmerken te geven. Dit stelt de respondenten in staat descriptor en tekstkenmerken in één oogopslag te lezen en te interpreteren. Vergelijking van de checklist en het Raamwerk wees bovendien uit dat de checklist het Raamwerk zeer nauwgezet heeft gevolgd en tevens voor betrekkelijke leken goed te begrijpen is.

Naast de taalhandeling en de uitleg zijn in de vragenlijst voorbeelden opgenomen; deze zijn afkomstig uit het Raamwerk NT2. Het Raamwerk NT2 geeft redelijk algemene voorbeelden van de descriptoren en ondersteunen daarmee de interpretatie ervan. Daar waar het Raamwerk geen voorbeeld geeft, is het voorbeeld uit de checklist gebruikt (met aanpassing). De voorbeelden dienen ter verduidelijking van de taalhandelingen, voor respondenten die niet (goed) bekend zijn met het Raamwerk NT2.

Er zijn in de vragenlijst descriptoren opgenomen voor Luisteren, Lezen, Spreken, Gesprekken Voeren en Schrijven. Daarnaast zijn bij Spreken en Gesprekken Voeren uitspraken opgenomen voor de linguïstische aspecten van de taalvaardigheid: grammatica, vloeiendheid en uitspraak/intonatie. En bij Schrijven uitspraken voor voor grammatica en spelling/interpunctie. Deze uitspraken zijn gebaseerd op het Raamwerk NT2, tekstkenmerken productief. De uitspraken zijn in willekeurige volgorde aan de respondenten voorgelegd, zodat zij niets wisten van het niveau van elke uitspraak.

In tabel 3.2-1 is een totaaloverzicht te zien van de aantallen uitspraken, verdeeld over de deeltaalvaardigheden en tekstkenmerken.

² BVE Raad, Naar een portfolio NT2, Taalportfolio voor leerders van het Nederlands, 2002, www.taalportfolio.nl

Tabel 3.2-1 Aantallen uitspraken per vaardigheid en niveau

Uitspraken	A2	B1	B2	C1	totaal
Luisteren	5	5	4	4	18
Spreken	3	2	2	2	9
Gesprekken voeren	6	5	5	4	20
Lezen	5	5	4	3	17
Schrijven	5	6	4	3	18
Grammaticale correctheid Spreken	1	1	1	1	4
Grammaticale correctheid Gesprekken voeren	1	1	1	1	4
Grammaticale correctheid Schrijven	1	1	1	1	4
Vloeiendheid Spreken	1	1	1	1	4
Vloeiendheid Gesprekken voeren	1	1	1	1	4
Uitspraak Spreken	1	1	1	1	4
Uitspraak gesprekken voeren	1	1	1	1	4
Spelling en interpunctie	1	1	1	1	4
Totaal	32	31	27	24	114

Bijlage 3.2-1 geeft een voorbeeld van de structuur van aanbieding van de uitspraken en van de inleiding voor het invullen van de vragenlijst. De aangeboden uitspraken met daarbij de antwoorden van de respondenten zijn opgenomen in de bijlagen 3.4-3-1, 3.4-4-1, 3.4.6-1, 3.4.7-1 en 3.4.8-1.

De vragenlijst wordt voorafgegaan door enkele vragen over de achtergrond van de respondenten:

Afkomstig van universiteit, hbo of bedrijfsleven,

de sector waarin men werkzaam is

de functie die men uitoefent.

Bij de rapportage van de resultaten wordt alleen gebruik gemaakt van het

onderscheid HBO-universiteit. Onderverdeling naar sectie en functie zou tot te kleine subgroepen leiden om verantwoorde conclusies te kunnen trekken.

3.3 Afname vragenlijst

Voor de afname van de vragenlijst zijn actief respondenten benaderd. Men kon zich tevoren aanmelden als respondent, waarna men de vragenlijst kreeg toegestuurd. Het idee hierachter was om zo in ieder geval de juiste respondenten te vinden en om zeker te zijn van respons. De werving van respondenten is voor een deel via de Interuniversitaire Werkgroep Toelatingsexamen Nederlands (IWTN) gegaan. In deze werkgroep hebben vertegenwoordigers van de meeste universiteiten zitting. Zij hebben binnen hun universiteit respondenten gezocht. Daarnaast is gebruik gemaakt van onze eigen contacten in het veld en van de contacten van de leden van de staatsexamencommissie. Ook hebben we zelf actief instellingen benaderd. In totaal hebben 87 mensen zich aangemeld als respondent. Daarvan hebben we 63 vragenlijsten retour gekregen. Dat is een respons van 72%. De vragenlijst is digitaal verspreid. Respondenten ontvingen een mail met daarin een instructie en een link naar de website van de Citogroep waar de vragenlijst ingevuld kon worden. De vragenlijst zelf wordt ook nog eens voorafgegaan door een uitgebreide instructie (zie bijlage).

De respondenten konden op de uitspraken over de taalhandelingen reageren door bij elke taalhandeling één van de volgende mogelijkheden aan te klikken op de schaal:

1 = Is zeker nog niet vereist als startkwalificatie

2 = Hoeft men niet per se te kunnen als startkwalificatie

3 = Moet men in de meeste gevallen wel kunnen als startkwalificatie

4 = Moet men in ieder geval -zonder probleem - kunnen als startkwalificatie

5 = niet van toepassing

Zowel in de vragenlijst als in de begeleidende e-mail is er meermalen zeer nadrukkelijk op gewezen dat de respondenten moesten aangeven wat zij als **startkwalificatie** wenselijk achten. Wij hopen daarmee voorkomen te

hebben dat men bij zijn eisen –wellicht onbewust – uit zou gaan van het taalniveau dat beginnende studenten gedurende hun opleiding zouden moeten gaan verwerven.

3.4 Resultaten

3.4.1 Inleiding

In hoofdstuk 3.4 wordt verslag gedaan van de resultaten van de behoeftepeiling. Paragraaf 3.4.2 geeft een overzicht van de samenstelling van de respondentgroep. In paragraaf 3.4.3 wordt stilgestaan bij de vraag in hoeverre de respondenten consistent waren in hun oordeel. Dit is een vraag die voorafgaat aan de eigenlijke vaststelling van het gewenste niveau van het Staatsexamen.

In de paragrafen 3.3.4 - 3.4.8 worden de resultaten voor de vijf vaardigheden gepresenteerd. In elke paragraaf worden de antwoorden gepresenteerd op de descriptoren en wordt vervolgens een uitspraak gedaan over het door de respondenten gewenste niveau van het Staatsexamen II.

3.4.2 Samenstelling van de respondentgroep

De enquête is toegestuurd aan 87 personen, van wie er 63 de vragenlijst hebben geretourneerd. Van deze 63 respondenten zijn er 4 uit het bestand verwijderd omdat zij de vragenlijst erg onvolledig hadden ingevuld. Hierna hielden we een bestand over van 59 personen: 2 uit het bedrijfsleven, 37 verbonden aan universiteiten en 20 uit het HBO. Omdat op de respons van twee respondenten uit het bedrijfsleven geen conclusies kunnen worden getrokken zijn de analyses alleen uitgevoerd voor de respondenten van universiteiten en HBO.

De verdeling van deze respondenten over de diverse onderwijssectoren wordt weergegeven in tabel 3.4.2-1. Wij hebben voor de indeling gebruik gemaakt van Standaard Onderwijsindeling 1998 (SOI-98) van het CBS.

Tabel 3.4.2-1 Verdeling van respondenten over de onderwijssectoren

Onderwijssector	Universiteit		HBO		totaal	
	n	%	N	%	N	%
Opleidingen voor onderwijzend personeel	1	3%	3	15%	4	7%
Onderwijs in de humaniora	4	11%			4	7%
Onderwijs in de theologie						
Agrarisch onderwijs	1	3%	4	20%	5	9%
Onderwijs in de wiskunde en natuurwetenschappen	4	11%			4	7%
Technisch onderwijs			3	15%	3	5%
Transport-, communicatie- en verkeersonderwijs			1	5%	1	3%
Medisch, paramedisch onderwijs	8	22%	4	20%	12	21%
Economisch, administratief en commercieel onderwijs	1	3%	1	5%	2	3%
Juridisch en bestuurlijk onderwijs	1	3%	1	5%	2	3%
Sociaal-cultureel onderwijs	3	8%	1	5%	4	7%
Onderwijs in de persoonlijke / sociale verzorging						
Kunstonderwijs						
Onderwijs in de openbare orde en veiligheid						
Overig onderwijs	14	37%	2	10%	16	28%
Totaal	37	101%	20	100%	57	100%

De respondenten hebben verschillende functies. In tabel 3.4.2-2 is te zien welke functies vertegenwoordigd zijn.

Tabel 3.4.2-2 Functie respondenten, verdeeld naar universiteit en HBO-instellingen

Onderwijssector	Universiteit		HBO		totaal	
	n	%	N	%	N	%
Arbeidsbemiddelaar	9	24%	5	25%	14	25%
Docent	17	46%	10	50%	27	47%
Leidinggevende	3	8%	1	5%	4	7%
Personeelsfunctionaris	2	5%			2	4%
Studiebegeleider	2	5%	2	10%	4	7%
studiecoördinator	1	3%	1	15%	2	4%
anders	3	8%	1	5%	4	7%
totaal	37	99%	20	100%	57	101%

3.4.3 Consistentie van de respondenten

De vragenlijsten zijn ingevuld door respondenten van universiteiten en HBO-instellingen die te maken hebben met de instroom van studenten die een andere moedertaal hebben dan Nederlands. Van deze respondenten kan verwacht worden dat zij op de hoogte zijn van de taalvaardigheid die deze startende studenten nodig hebben om het onderwijs te kunnen volgen. De vragenlijst die wij aan deze respondenten hebben voorgelegd zijn gebaseerd op vertalingen van de taalvaardigheidsschalen zoals opgenomen in de illustratieve scales van het Common European Framework of Reference for Languages (2001).³ De beheersingsuitspraken zijn per vaardigheid geschaald. Dat wil zeggen dat uitspraken op hogere niveaus een hogere taalvaardigheid vereisen dan uitspraken op lagere niveaus. Informatie over dit onderzoek is te vinden in de bijlagen van het CEF.

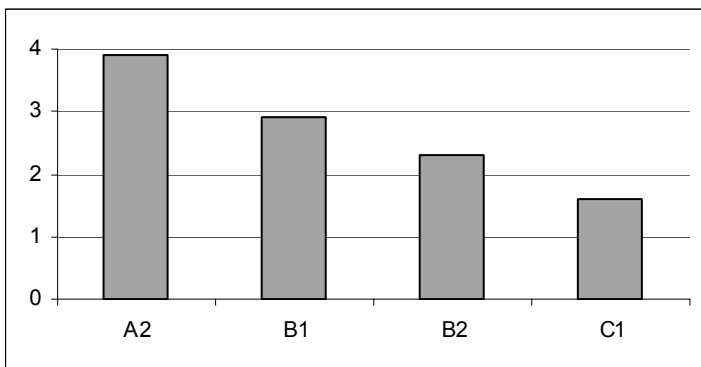
Een voorwaarde voor het nemen van beslissingen op grond van de antwoorden van de respondenten is dat de antwoorden van de respondenten consistent zijn. Dat wil zeggen dat zij in het algemeen uitspraken op hogere niveaus ook als moeilijker ervaren dan uitspraken op lagere niveaus. Dit zou tot uiting moeten komen doordat zij van uitspraken op lagere niveaus vaker vereist vinden dan uitspraken op de hogere niveaus. Het zou immers van inconsistentie getuigen als men bijvoorbeeld een descriptor voor Spreken op niveau C1 vereist vindt, terwijl uitspraken op niveau B1 niet vereist zouden worden. De respondenten konden als volgt hun mening over een uitspraak geven:

- 1 = Is zeker nog niet vereist als startkwalificatie
- 2 = Hoeft men niet per se te kunnen als startkwalificatie
- 3 = Moet men in de meeste gevallen wel kunnen als startkwalificatie
- 4 = Moet men in ieder geval -zonder probleem - kunnen als startkwalificatie

Zij wisten niet aan welk niveau een uitspraak was ontleend en bovendien zijn de uitspraken op willekeurige volgorde aan de respondenten voorgelegd.

Bij een consistent antwoordpatroon verwachtten wij dat de uitspraken van A1 de hoogste score zouden krijgen (veel antwoorden met de score 3 of 4) en de uitspraken die bij C1 horen de laagste score (veel antwoorden met de score 1 of 2). Figuur 3.4.3-1 geeft de richting van dit verwachte antwoordpatroon aan.

Figuur 3.4.3.-1 Verwachte richting van het antwoordpatroon per vaardigheid

³ Council of Europe. Common European Framework of reference for languages: Learning, Teaching, Assessment. 2001. Cambridge University Press.

Natuurlijk kan de helling van deze grafiek verschillend zijn van die in bovenstaande figuur (hij zou zelfs horizontaal mogen lopen), maar wanneer hij van laag naar hoog zou lopen, of wanneer er een wisselvallig patroon in de grafiek zou zitten, kunnen we spreken van inconsistentie. Uit de rapportage in de volgende paragrafen blijkt dat het verwachte antwoordpatroon steeds weer optreedt. Dit betekent dat de per niveau oplopende moeilijkheidsgraad van de uitspraken door onze respondenten ook als zodanig werd waargenomen en dat men in deze zin consistent was in zijn antwoordpatronen. We hebben er vervolgens vanaf gezien elke respondent op zijn of haar consistentie te beoordelen. Een beslissingsregel waarmee kon worden bepaald of een respondent inconsistent was en dus uit de analyse zou moeten worden verwijderd, was moeilijk objectief vast te stellen, terwijl bovendien de consistentie van de antwoordpatronen er niet op wees dat een dergelijke exercitie noodzakelijk was voor de mate waarop we op deze resultaten konden vertrouwen.

3.4.4 Spreken

Over de vaardigheid Spreken zijn in totaal 21 uitspraken voorgelegd aan de respondenten. Tabel 3.4.4-1 geeft een overzicht van de aantallen uitspraken en de verdeling over de subvaardigheden uit het Raamwerk NT2.

Tabel 3.4.4-1 Aantal aan respondenten voorgelegde uitspraken Spreken, verdeeld naar subvaardigheid en niveau

	A2	B1	C1	C2	totaal
Descriptor Monologen	2	1	1	1	5
Descriptor Een publiek toespreken	1	1	1	1	4
Grammatica	1	1	1	1	4
Vloeiendheid	1	1	1	1	4
Uitspraak en intonatie	1	1	1	1	4
Totaal	6	5	5	5	21

De respondenten konden voor elke uitspraak aangeven in hoeverre ze van mening waren dat een beginnende student over de in de uitspraak beschreven vaardigheid moet beschikken als noodzakelijke startkwalificatie voor een universitaire opleiding of een opleiding aan het HBO. Zij konden dit aangeven door van elke uitspraak aan te geven:

- 1 = Is zeker nog niet vereist als startkwalificatie
- 2 = Hoeft men niet per se te kunnen als startkwalificatie
- 3 = Moet men in de meeste gevallen wel kunnen als startkwalificatie
- 4 = Moet men in ieder geval -zonder probleem - kunnen als startkwalificatie
- 5 = niet van toepassing

In bijlage 3.4.4-1 zijn voor elke afzonderlijke uitspraak de gemiddelden van de antwoorden van de respondenten weergegeven, na uitsluiting van de categorie niet van toepassing. In deze paragraaf worden de resultaten per niveau als volgt weergegeven.

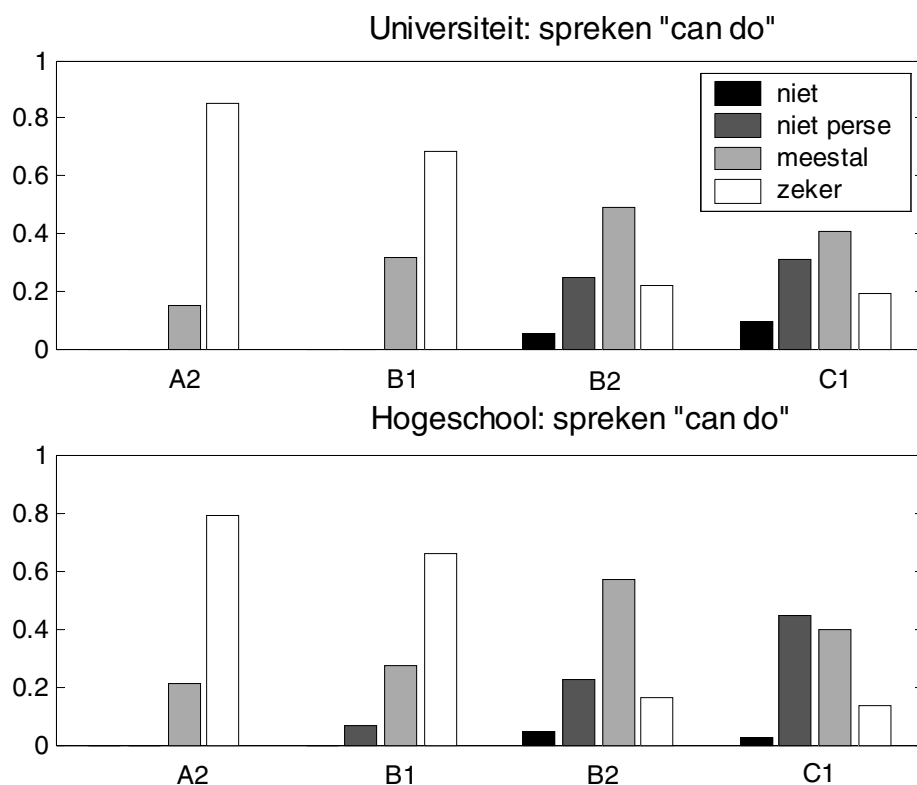
- Mening over de descriptor
- Mening over de grammaticale correctheid
- Mening over de vloeiendheid
- Mening over de uitspraak en intonatie
- Mening over alle uitspraken heen

Er wordt telkens eerst een overzicht gegeven van de percentuele verdeling van de respondenten over de antwoordalternatieven. Daarna worden de gemiddelden per niveau gegeven.

Mening over de descriptor Spreken

Figuur 3.4.4-1 geeft de percentuele verdeling weer van de gekozen antwoordcategorieën op de descriptor, ingedeeld naar niveau voor de universitaire en HBO-respondenten. Voor een formulering van de uitspraken Spreken verwijzen we naar bijlage 3.4.4-1.

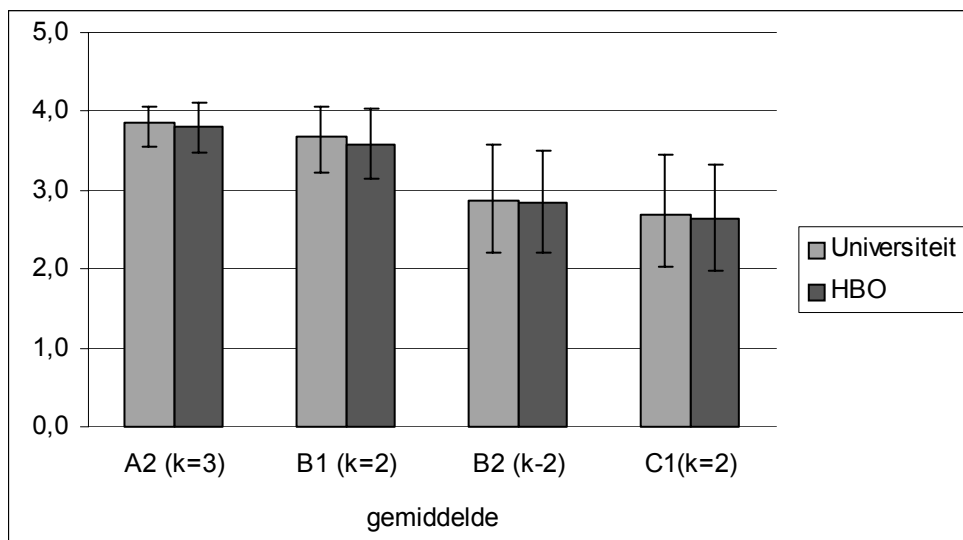
Figuur 3.4.4-1 Percentages antwoordcategorieën descriptoren Spreken per niveau en onderwijstype

Het is duidelijk dat men over de uitspraken op niveau A2 en B1 eensgezind is. Deze vaardigheden moeten beheerst worden. Over de uitspraken op B2 en C1 zijn de meningen meer verdeeld. Van de uitspraken op B2 zegt 71% van de universitaire en 74% van de HBO-respondenten dat ze meestal of zeker beheerst moeten worden. Voor C1 zijn deze percentages respectievelijk 53% en 58%. Dit zou betekenen dat Staatsexamen II voor Spreken op C1 zou moeten liggen. Hierbij dient echter te worden aangetekend dat de hoogste percentages gevonden worden in de categorie 'meestal', hetgeen kan duiden op enig voorbehoud onder de respondenten.

Figuur 3.4.4-2 geeft de gemiddelde scores weer van de mening van de respondenten over de uitspraken. Tabel 3.4.4-2 geeft de waarden van de scores weer.

Figuur 3.4.4-2 Gemiddelden en standaarddeviaties descriptoren Spreken per niveau

Tabel 3.4.4-2 Gemiddelden en standaarddeviaties descriptoren Spreken per niveau

	A2		B1		B2		C1	
	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO
Gemiddelde	3,9	3,8	3,7	3,6	2,9	2,8	2,7	2,7
Stand.dev.	0,22	0,31	0,38	0,45	0,71	0,65	0,77	0,66
N resp.	37	23	37	22	37	23	37	23

Alvorens een verklaring van deze gegevens te presenteren bieden we in de onderstaande box een interpretatiebenadering van de hier gepresenteerde gegevens:

Box 3.4.4-1 Interpretatie van gemiddelden en standaarddeviatie:

Verklaring cijfers:	
Gemiddelde waarde 1:	Is zeker nog niet vereist als startkwalificatie
Gemiddelde waarde 2:	Hoeft men niet per se te kunnen als startkwalificatie
Gemiddelde waarde 3:	Moet men in de meeste gevallen wel kunnen als startkwalificatie
Gemiddelde waarde 4	Moet men in ieder geval -zonder probleem - kunnen als startkwalificatie
Toelichting:	
Ligt het gemiddelde hoger dan 3,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid zeker vereist is als startkwalificatie	
Ligt het gemiddelde tussen de 2,5 en 3,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid meestal vereist is als startkwalificatie	
Ligt het gemiddelde tussen de 1,5 en 2,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid niet per se vereist is als startkwalificatie	
Ligt het gemiddelde lager dan 1,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid zeker niet vereist is als startkwalificatie	
Het gaat hier om gemiddelden. Vanzelfsprekend lopen de meningen van respondenten uiteen. Daarom is ook de standaarddeviatie opgenomen in de tabellen. Hoe kleiner de standaarddeviatie des te meer de respondenten het eens zijn. Als vuistregel kan gezegd worden dat 66% van de respondenten een antwoord geeft dat ligt tussen één standaarddeviatie boven en onder het gemiddelde.	

De gemiddelden bevestigen de percentuele antwoordpatronen. Niveau A2 en B1 zijn zonder meer vereist. De scores voor B2 en C1 wijzen erop dat de eisen dicht tegen B2 en C1 aanliggen. De spreiding in de mening van de respondenten neemt echter aanmerkelijk toe op deze niveaus, hetgeen aangeeft dat men nogal verschillende opvattingen heeft over de vereiste startkwalificatie. Verschillen tussen universitaire en HBO-respondenten zijn te verwaarlozen.

Wanneer men kijkt naar de descriptoren op niveau B2 en C1 kan men veronderstellen dat het verschil tussen deze twee niveaus vrij subtiel is. We kunnen ons afvragen of deze omschrijvingen door de respondenten als verschillend zijn waargenomen.

Mening over de linguïstische aspecten Spreken

Naast de descriptoren zijn ook de niveau-uitspraken over de volgende linguïstische aspecten aan de respondenten voorgelegd:

Grammaticale correctheid

Vloeiendheid

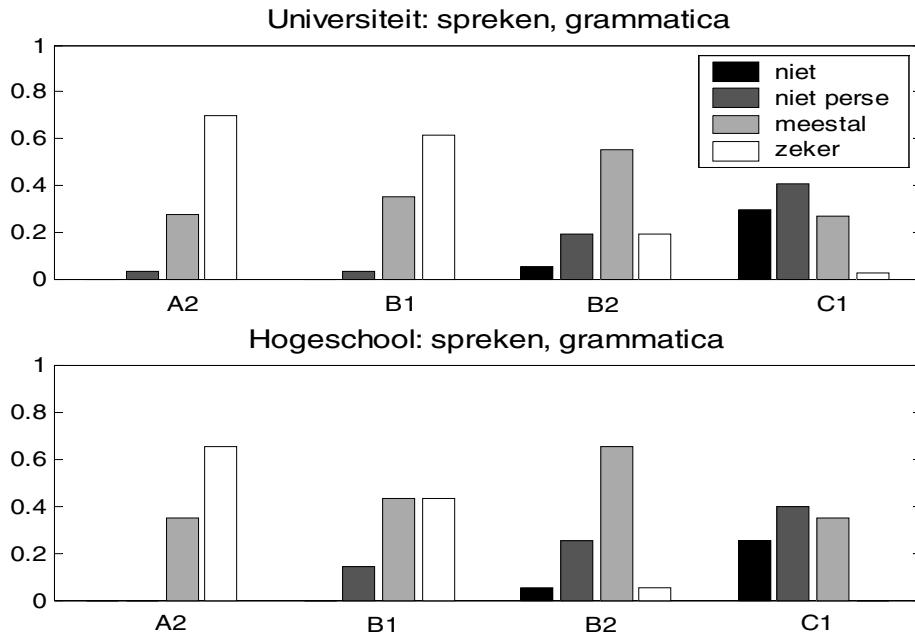
Uitspraak en intonatie

Voor de formulering van de uitspraken verwijzen we naar bijlage 3.4.4-1.

Hieronder worden de meningen gepresenteerd van de respondenten over deze linguïstische aspecten.

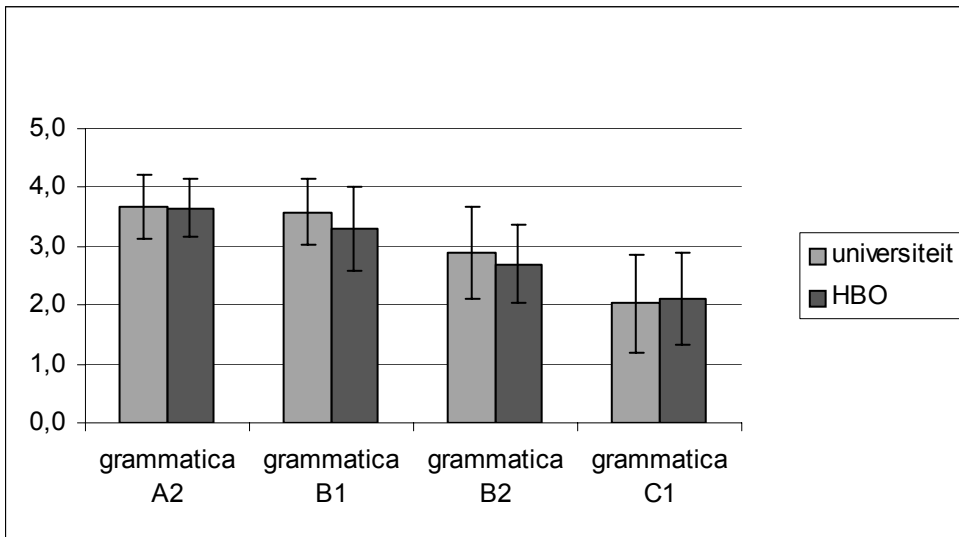
Grammaticale correctheid

Figuur 3.4.4-3 Percentages antwoordcategorieën grammaticale correctheid Spreken per niveau en onderwijstype

De antwoorden wijzen uit dat de eisen die door de respondenten gesteld worden aan grammaticale correctheid voor een ruime meerderheid op B2 liggen: 75% van de universitaire en 70% van de HBO respondenten geeft dit aan. In figuur 3.4.4-4 en tabel 3.4.4-3 worden de gemiddelde scores op de 4 niveaus gepresenteerd.

Figuur 3.4.4-4 Gemiddelde en standaarddeviaties grammaticale correctheid Spreken per niveau

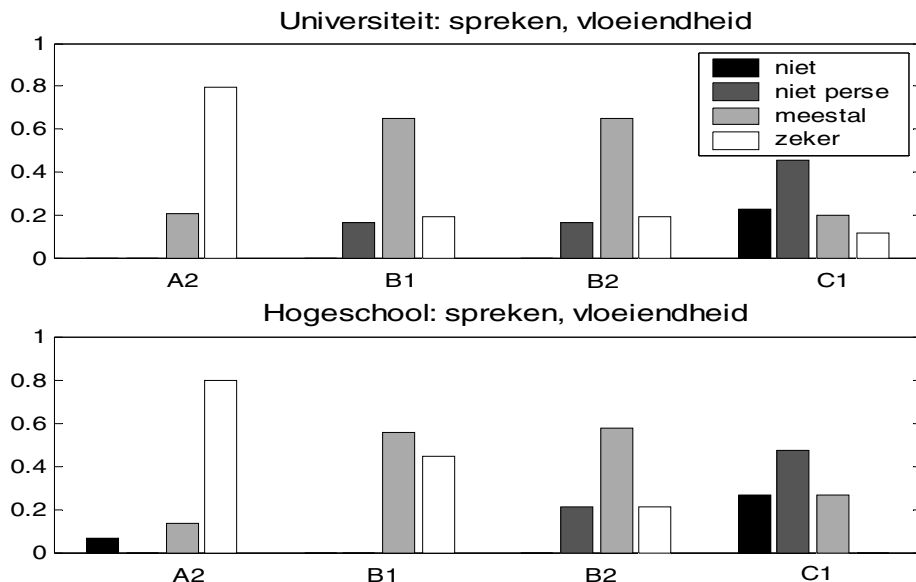
Tabel 3.4.4-3 Gemiddelde en standaarddeviaties grammaticale correctheid Spreken per niveau

	A2		B1		B2		C1	
	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO
Gemiddelde	3,7	3,7	3,6	3,3	2,9	2,7	2,0	2,1
Stand.dev.	0,54	0,49	0,56	0,72	0,78	0,66	0,83	0,79
N resp.	33	20	34	21	36	20	37	20

Deze gegevens bevestigen de percentuele verdeling. Grammaticale eisen voor spreken liggen op niveau B2. De spreiding in de mening van de respondenten neemt ook hier aanmerkelijk toe op deze hogere niveaus, hetgeen aangeeft dat men nogal verschillende opvattingen heeft over de vereiste startkwalificatie.

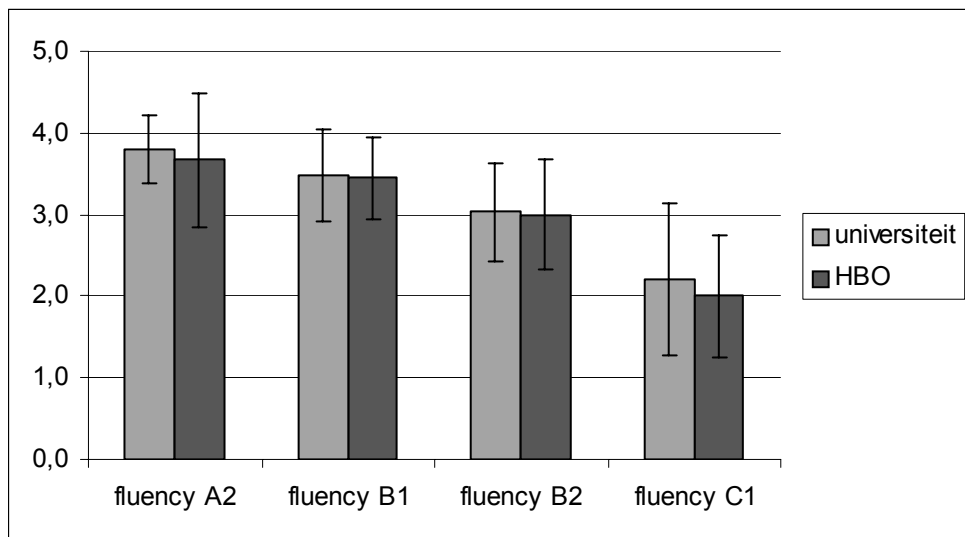
Vloeiendheid

Figuur 3.4.4-5 Percentages antwoordcategorieën vloeiendheid Spreken per niveau en onderwijstype

De antwoorden wijzen uit dat de eisen die door de respondenten gesteld worden aan grammaticale correctheid voor een ruime meerderheid op B2 liggen: 83% van de universitaire en 79% van de HBO respondenten geeft dit aan. Op C1 liggen deze percentages ruim onder de 50% In figuur 3.4.4-6 en tabel 3.4.4-4 worden de gemiddelde scores op de 4 niveaus gepresenteerd.

Figuur 3.4.4-6 Gemiddelde en standaarddeviaties vloeiendheid Spreken per niveau

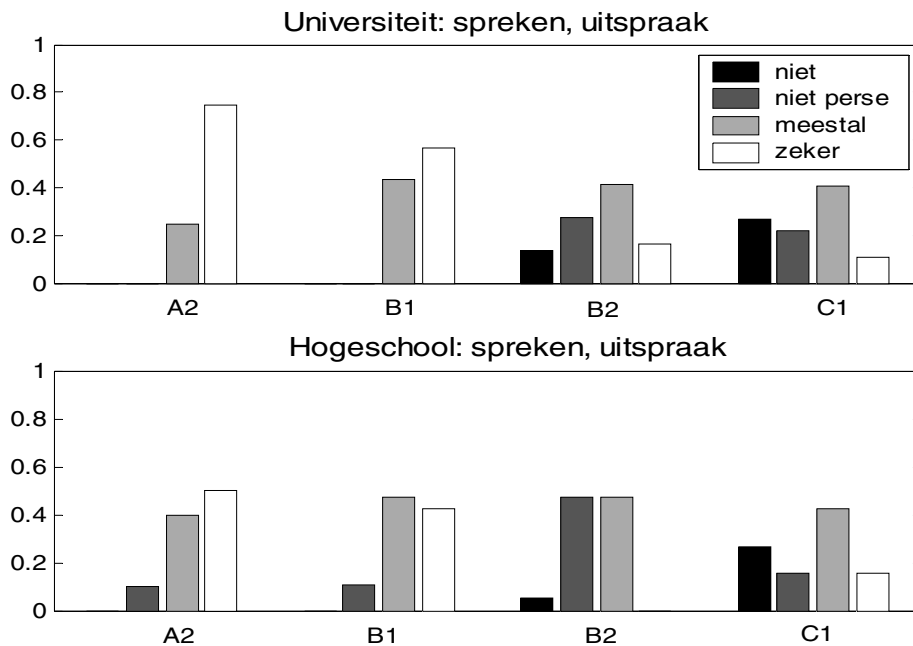
Tabel 3.4.4-4 Gemiddelde en standaarddeviaties vloeiendheid Spreken per niveau

	A2		B1		B2		C1	
	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO
Gemiddelde	3,8	3,7	3,5	3,4	3,0	3,0	2,2	2,0
Stand.dev.	0,41	0,82	0,56	0,51	0,60	0,67	0,93	0,75
N resp.	29	15	35	18	37	19	35	19

Deze gegevens bevestigen de percentuele verdeling. Vloeiendheidseisen voor Spreken liggen op niveau B2. Ook hier constateren we een toename van de spreiding in de mening van de respondenten op de hogere niveaus.

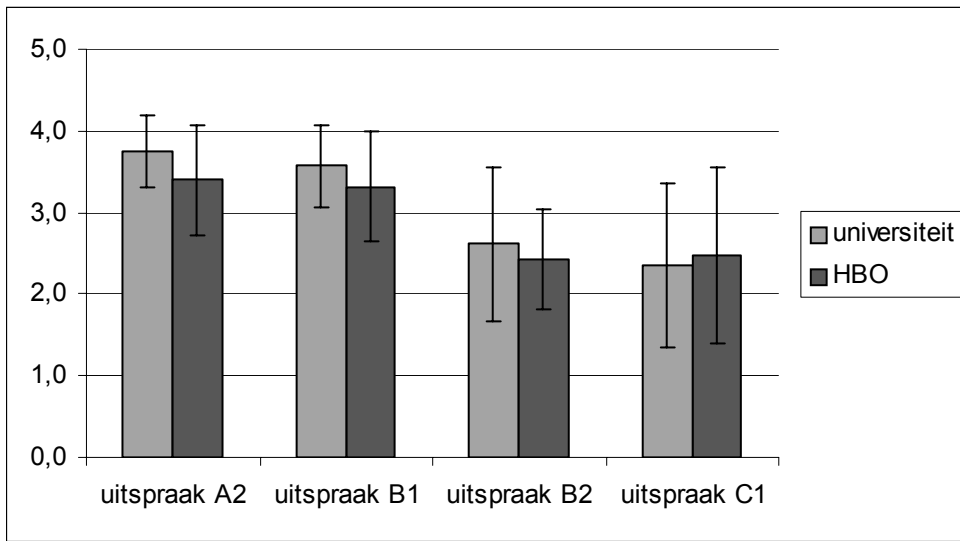
Uitspraak en intonatie

Figuur 3.4.4-7 Percentages antwoordcategorieën Uitspraak en Intonatie Spreken per niveau en onderwijstype

Het antwoordpatroon bij uitspraak en intonatie is enigszins gecompliceerd. Het is duidelijk dat de eisen op A2 en B1 door beide responsgroepen uitdrukkelijk vereist worden. De meerderheid van de universitaire respondenten zijn van mening dat ook B2 en C1 vereist zijn (resp. 58% en 52%). De mening van de HBO-respondenten is anders. B2 wordt door 47% vereist, terwijl C1 door een kleine meerderheid (57%) wel vereist wordt. Ook hier kan men zich afvragen of de verschillen in de beschrijvingen voor uitspraak en intonatie op niveaus B2 en C1 voor deze respondenten duidelijk waren. Wanneer we ervan uitgaan dat het Staatsexamen II bedoeld is voor instromers in HBO en universiteit, lijkt het vooralsnog het beste de eisen uitspraak en intonatie op B1 of B2 te stellen. Opvallend is dat meer HBO-respondenten C1 vereist vinden dan B2.

Figuur 3.4.4-8 Gemiddelde en standaarddeviaties uitspraak en intonatie Spreken per niveau

Tabel 3.4.4-5 Gemiddelde en standaarddeviaties uitspraak en intonatie Spreken per niveau

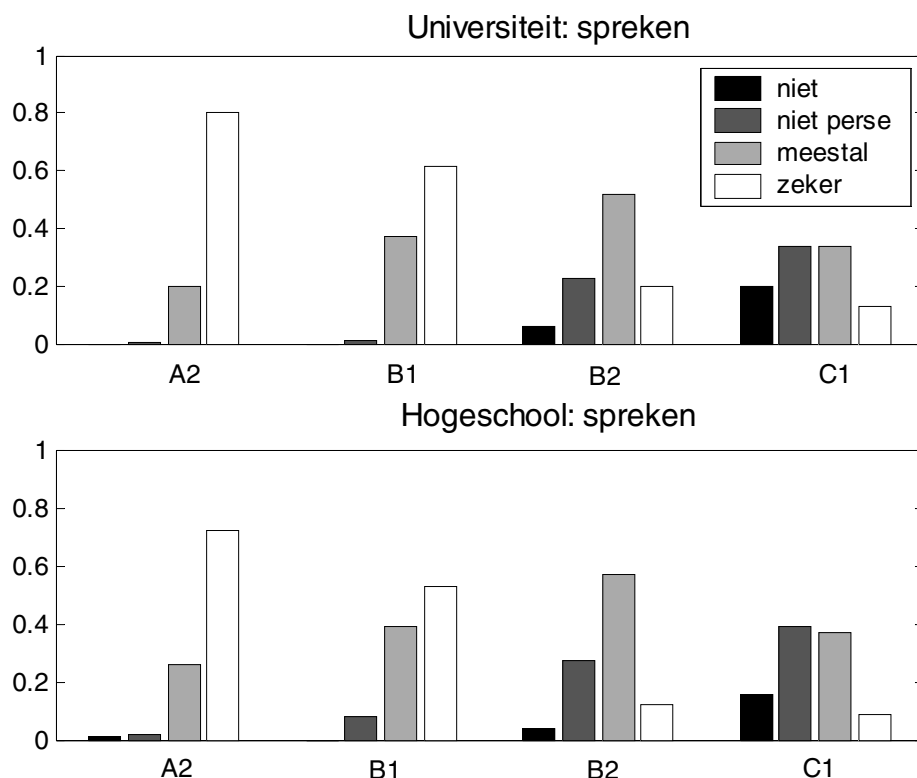
	A2		B1		B2		C1	
	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO
Gemiddelde	3,8	3,4	3,6	3,3	2,6	2,4	2,4	2,5
Stand.dev.	0,44	0,68	0,50	0,67	0,93	0,61	1,01	1,07
N resp.	36	20	37	19	36	19	37	19

Deze gegevens bevestigen de percentuele verdeling. B1 is voor uitspraak en intonatie zeker vereist. B2 en C1 liggen rond de 2,5. Gezien de interpretatieregels in box 3.4.4-1 kan betwijfeld worden of deze niveaus werkelijk vereist worden. Er is nauwelijks onderscheid in de gemiddelden van B2 en C1, hetgeen doet vermoeden dat de verschillen tussen de beschrijvingen voor deze niveaus moeilijk te interpreteren zijn. De HBO docenten komen zelfs tot een iets hoger gemiddelde voor C1 dan voor B2. Ook hier neemt de spreiding in de meningen toe op de hogere niveaus.

Totaalscore descriptoren en linguïstische aspecten

In de voorafgaande paragrafen zijn de antwoorden op de diverse te onderscheiden aspecten van de spreekvaardigheid gepresenteerd. In figuur 3.4.4-9 en tabel 3.4.4-6 presenteren we vervolgens de verdeling over de antwoordcategorieën over alle uitspraken heen. Dit kan gezien worden als een algemene niveau-indicatie.

Figuur 3.4.4-9 Percentages antwoordcategorieën over alle descriptoren en linguïstische aspecten Spreken

Tabel 3.4.4-6 Antwoorden in procenten over alle descriptoren en linguïstische aspecten Spreken

Niveau	Niet vereist		Niet perse vereist		Meestal vereist		Zeker vereist	
	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO
A2	0%	0%	0%	2%	20%	26%	80%	72%
B1	0%	0%	1%	8%	37%	39%	62%	53%
B2	6%	4%	22%	27%	52%	57%	20%	12%
C1	20%	16%	34%	39%	34%	37%	13%	9%

Uit deze cijfers blijkt dat C1 door een minderheid van de respondenten vereist wordt (47% van de universitaire en 46% van de HBO-respondenten). B2 wordt vereist door respectievelijk 72% en 69%.

Conclusies en aanbevelingen Spreken

Tabel 3.4.4-7 geeft een samenvattende overzicht van de eisen die respondenten van universiteiten en HBO-instellingen stellen aan de verschillende aspecten van de spreekvaardigheid van niet-native instromers.

Tabel 3.4.4-7 Samenvatting eisen aan de spreekvaardigheid

	Universiteit	HBO	aanbeveling
Descriptoren	B2/C1	B2/C1	B2
Grammaticale correctheid	B2	B2	B2
Vloeiendheid	B2	B2	B2
Uitspraak en intonatie	B1/B2	B1	B1
Totaal: alle uitspraken	B2	B2	B2

- Bij de interpretatie van de antwoorden van respondenten blijkt dat zij het over het feit dat A2 en B1 vereist zijn redelijk eens zijn. Verschillen in opvattingen komen naar voren op de niveaus B2 en C1.
- Het is de vraag of de verschillen in de omschrijvingen van de eisen B2 en C1 altijd even duidelijk zijn. Met name bij de descriptoren en bij uitspraak en intonatie blijkt dat er nauwelijks differentiatie is tussen de eisen voor deze 2 niveaus, terwijl dat bij grammatica en vloeiendheid wel het geval is.
- Wij pleiten er daarom voor dat, daar waar niet of nauwelijks verschil tussen antwoordpatronen voor B2 en C1 en beide in aanmerking zouden komen, te kiezen voor het laagste niveau. Een belangrijke overweging daarbij is dat het Staatsexamen II bedoeld is als instroomniveau.
- Daar waar de HBO respondenten een lager niveau aangeven dan de universitaire respondenten bevelen wij aan om het door de HBO respondenten vereiste niveau te hanteren voor het niveau van het Staatsexamen II.

3.4.5 Gesprekken Voeren

Voor de vaardigheid Gesprekken Voeren zijn in totaal 32 uitspraken voorgelegd aan de respondenten. Tabel 3.4.5-1 geeft een overzicht van de aantallen uitspraken en de verdeling over de subvaardigheden uit het Raamwerk NT2.

Tabel 3.4.5-1 Aantal aan respondenten voorgelegde uitspraken Gesprekken Voeren, verdeeld naar subvaardigheid en niveau

	A2	B1	B2	C1	totaal
Descriptoren informele gesprekken	1	1	1	1	4
Descriptoren bijeenkomsten en vergaderingen	1	1	1	1	4
Descriptoren zaken regelen	2	1	1		4
Descriptoren informatie uitwisselen	2	2	2	2	8
Grammatica	1	1	1	1	4
Vloeiendheid	1	1	1	1	4
Uitspraak en intonatie	1	1	1	1	4
Totaal	9	8	8	7	32

De respondenten konden voor elke uitspraak aangeven in hoeverre ze van mening waren dat een beginnende student over de in de uitspraak beschreven vaardigheid moet beschikken als noodzakelijke startkwalificatie voor een universitaire opleiding of een opleiding aan het HBO. Zij konden dit aangeven door van elke uitspraak aan te geven:

- 1 = Is zeker nog niet vereist als startkwalificatie
- 2 = Hoeft men niet per se te kunnen als startkwalificatie
- 3 = Moet men in de meeste gevallen wel kunnen als startkwalificatie
- 4 = Moet men in ieder geval -zonder probleem - kunnen als startkwalificatie
- 5 = niet van toepassing

In bijlage 3.4.5-1 zijn voor elke afzonderlijke uitspraak de gemiddelden van de antwoorden van de respondenten weergegeven, na uitsluiting van de categorie niet van toepassing. In deze paragraaf worden de resultaten per niveau als volgt weergegeven.

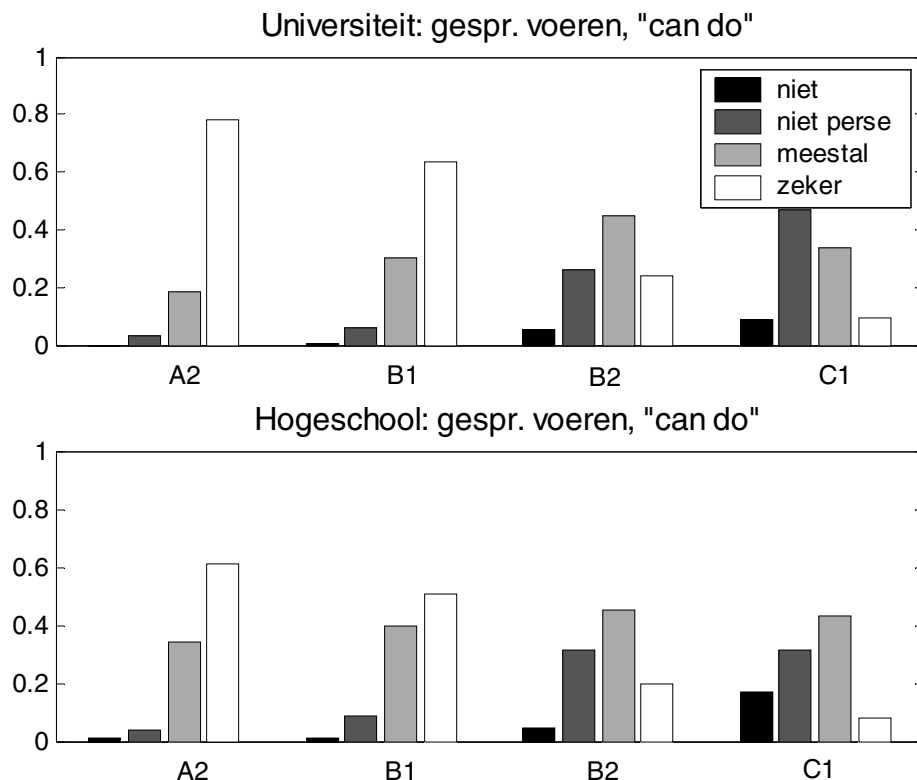
- Mening over de descriptoren
- Mening over de grammaticale correctheid
- Mening over de vloeiendheid
- Mening over de uitspraak en intonatie
- Mening over alle uitspraken heen

Telkens wordt eerst een overzicht gegeven van de percentuele verdeling van de respondenten over de antwoordalternatieven. Daarna worden de gemiddelden per niveau gegeven.

Mening over de descriptoren Gesprekken Voeren

Figuur 3.4.5-1 geeft de percentuele verdeling weer van de gekozen antwoordcategorieën op de descriptoren, ingedeeld naar niveau voor de universitaire en HBO-respondenten.

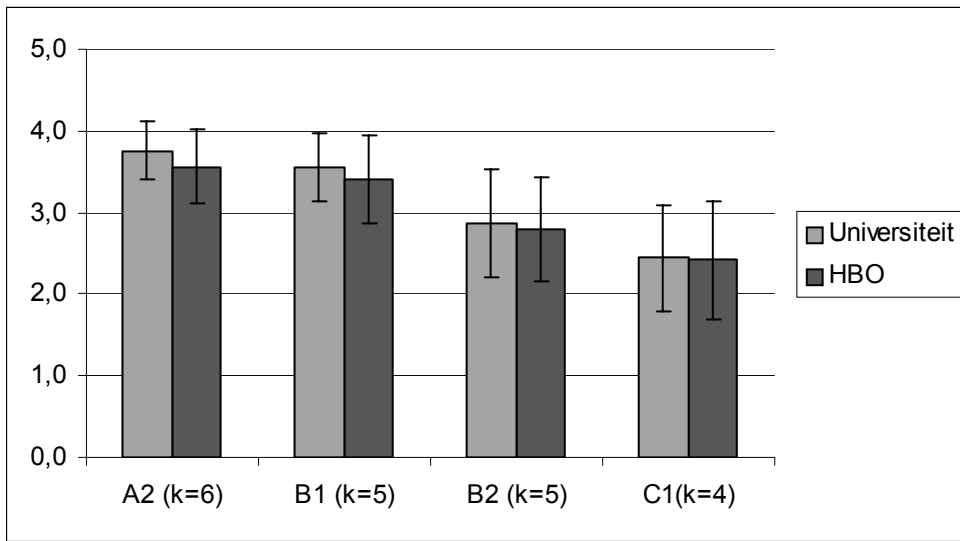
Figuur 3.4.5-1 Percentages antwoordcategorieën descriptoren Gesprekken Voeren per niveau en onderwijstype

Het is duidelijk dat men over de uitspraken op niveau A2 en B1 eensgezind is. Deze vaardigheden moeten beheerst worden. Over de descriptoren van B2 zegt 69% van de universitaire en 62 % van de HBO-respondenten dat deze meestal of zeker beheerst moeten worden. Op C1 niveau zijn deze percentages respectievelijk 44% en 50%. Het percentage respondenten dat vindt dat deze descriptoren zeker beheerst moeten worden neemt op C1 af ten opzichte van B2 (universiteit van 24% naar 10%, HBO van 19% naar 8%). Het niveau van het Staatsexamen zou dus op B2 moeten liggen.

Figuur 3.4.5-2 geeft de gemiddelde scores weer van de mening van de respondenten over de uitspraken. Tabel 3.4.5-2 geeft de waarden van de scores weer.

Figuur 3.4.5-2 Gemiddelde en standaarddeviaties descriptoren Gesprekken Voeren per niveau

Tabel 3.4.5-2 Gemiddelde en standaarddeviaties descriptoren Gesprekken Voeren per niveau

	A2		B1		B2		C1	
	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO
Gemiddelde	3,8	3,6	3,6	3,4	2,9	2,8	2,4	2,4
Stand.dev.	0,36	0,45	0,42	0,54	0,67	0,64	0,65	0,72
N resp.	37	19	36	19	37	19	37	19

Alvorens een verklaring van deze gegevens te presenteren bieden we in de onderstaande box een interpretatiebenadering van de hier gepresenteerde gegevens.

Box 3.4.5-1 Interpretatie van gemiddelden en standaarddeviatie:

Verklaring cijfers:
 Gemiddelde waarde 1: Is zeker nog niet vereist als startkwalificatie
 Gemiddelde waarde 2: Hoeft men niet per se te kunnen als startkwalificatie
 Gemiddelde waarde 3: Moet men in de meeste gevallen wel kunnen als startkwalificatie
 Gemiddelde waarde 4: Moet men in ieder geval -zonder probleem - kunnen als startkwalificatie

Toelichting:
 Ligt het gemiddelde hoger dan 3,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid zeker vereist is als startkwalificatie
 Ligt het gemiddelde tussen de 2,5 en 3,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid meestal vereist is als startkwalificatie
 Ligt het gemiddelde tussen de 1,5 en 2,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid niet per se vereist is als startkwalificatie
 Ligt het gemiddelde lager dan 1,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid zeker niet vereist is als startkwalificatie

Het gaat hier om gemiddelden. Vanzelfsprekend lopen de meningen van respondenten uiteen. Daarom is ook de standaarddeviatie opgenomen in de tabellen. Hoe kleiner de standaarddeviatie des te meer de respondenten het eens zijn. Als vuistregel kan gezegd worden dat 66% van de respondenten een antwoord geeft dat ligt tussen één standaarddeviatie boven en onder het gemiddelde.

De gemiddelden bevestigen de percentuele antwoordpatronen. Niveau A2 en B1 zijn zonder meer vereist. De scores voor B2 en C1 wijzen erop dat de eisen zich bevinden op niveau B2. De gemiddelde score voor C1 bevindt zich onder de 2,5. Verschillen tussen universitaire en HBO-respondenten zijn te verwaarlozen. Gezien dit alles lijkt B2 het meest aannemelijke niveau voor gesprekken voeren.

Mening over de linguïstische aspecten Gesprekken Voeren

Naast de descriptoren zijn ook de niveau-uitspraken over de volgende vormaspecten aan de respondenten voorgelegd:

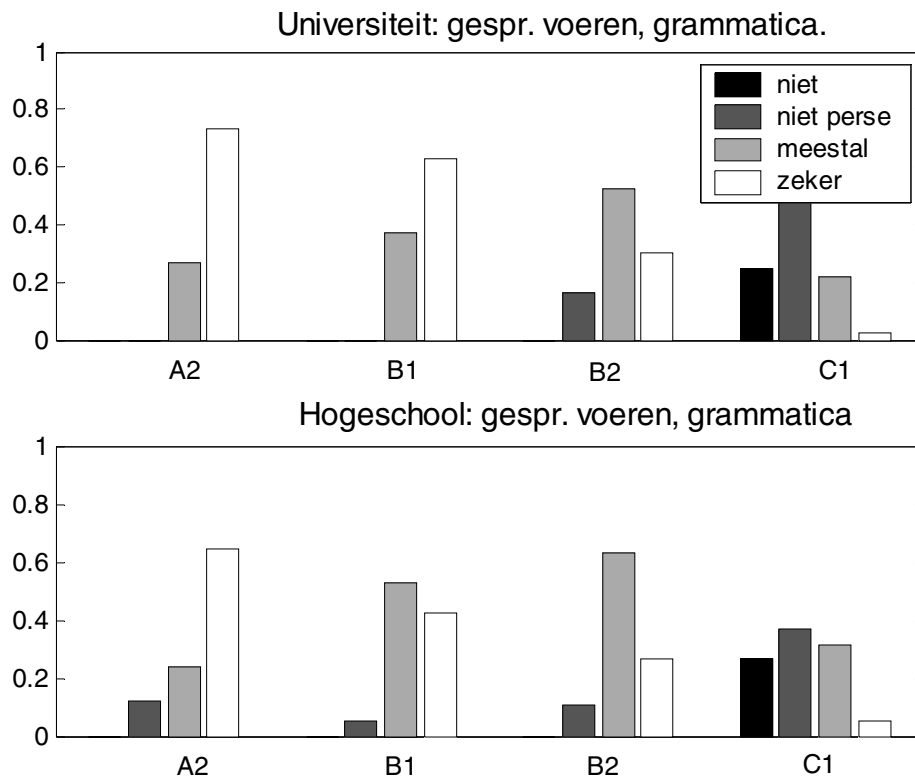
- Grammaticale correctheid
- Vloeiendheid
- Uitspraak en intonatie

Voor de formulering van de uitspraken verwijzen we naar bijlage 3.4.5-1.

Hieronder worden de meningen gepresenteerd van de respondenten over deze linguïstische aspecten.

Grammaticale correctheid

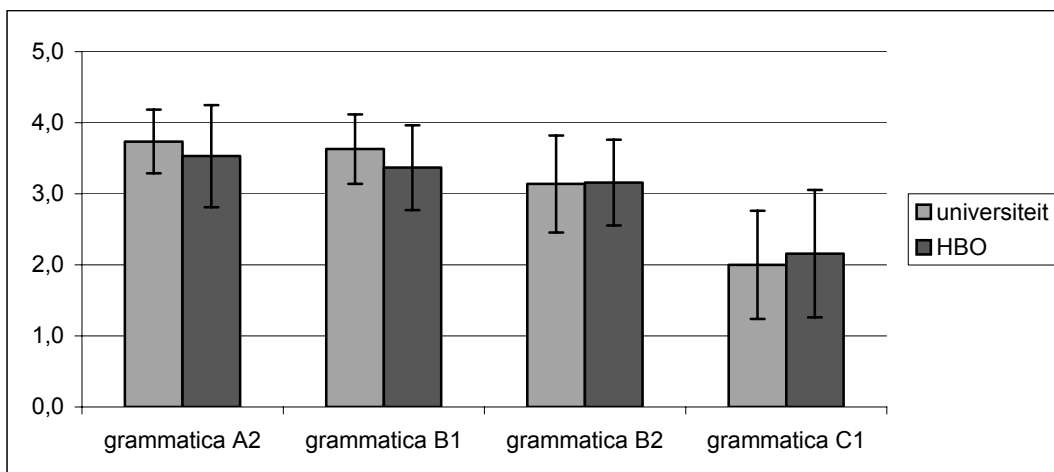
Figuur 3.4.5-3 Percentages antwoordcategorieën grammaticale correctheid Gesprekken Voeren per niveau en onderwijstype

De antwoorden wijzen uit dat de eisen die door de respondenten gesteld worden aan grammaticale correctheid voor een ruime meerderheid op B2 liggen: 84% van de universitaire en 89% van de HBO respondenten geeft dit aan. Voor C1 zijn deze percentages respectievelijk 25% en 36%.

In figuur 3.4.5-4 en tabel 3.4.5-3 worden de gemiddelde scores op de 4 niveaus gepresenteerd.

Figuur 3.4.5-4 Gemiddelde en standaarddeviaties grammaticale correctheid Gesprekken Voeren per niveau

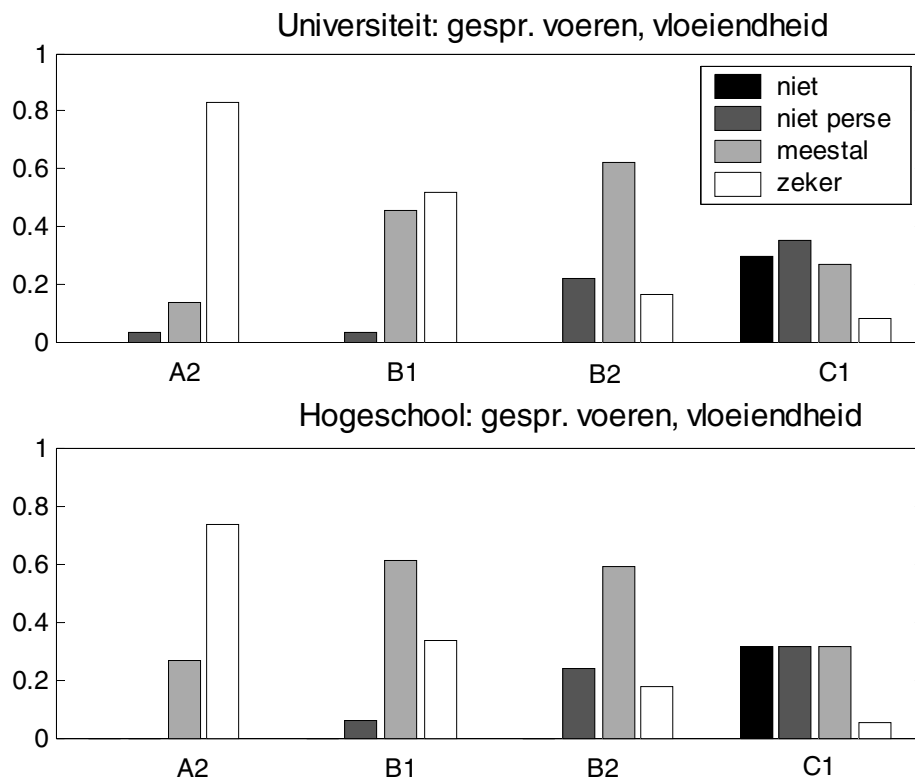
Tabel 3.4.5-3 Gemiddelde en standaarddeviaties grammaticale correctheid Gesprekken Voeren per niveau

	A2		B1		B2		C1	
	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO
Gemiddelde	3,7	3,5	3,6	3,4	3,1	3,2	2,0	2,2
Stand.dev.	0,45	0,72	0,49	0,60	0,68	0,60	0,76	0,90
N resp.	34	17	35	19	36	19	37	19

Deze gegevens bevestigen de percentuele verdeling. Grammaticale eisen voor Gesprekken Voeren liggen op niveau B2.

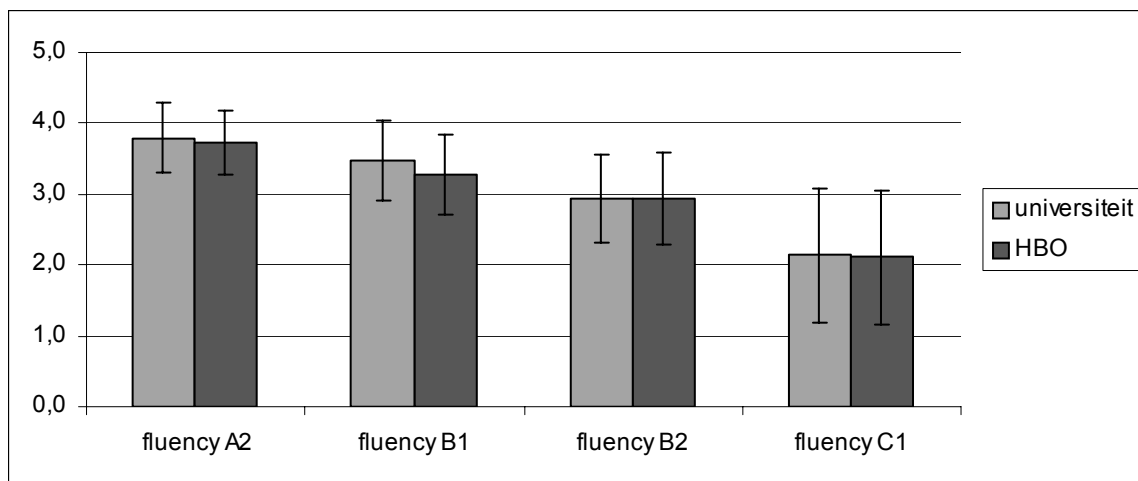
Vloeiendheid

Figuur 3.4.5-5 Percentages antwoordcategorieën vloeiendheid Gesprekken Voeren per niveau en onderwijstype

De antwoorden wijzen uit dat de eisen die door de respondenten gesteld worden aan vloeiendheid voor een ruime meerderheid van de universitaire en HBO-respondenten op B2 liggen (respectievelijk 78% en 76% vindt dat een instromer meestal of zeker aan deze eisen moet voldoen). C1 wordt duidelijk niet vereist door 65% van de universitaire en 64% van de HBO-respondenten. In figuur 3.4.5-6 en tabel 3.4.5-4 worden de gemiddelde scores op de 4 niveaus gepresenteerd.

Figuur 3.4.5-6 Gemiddelde en standaarddeviaties vloeiendheid Gesprekken Voeren per niveau

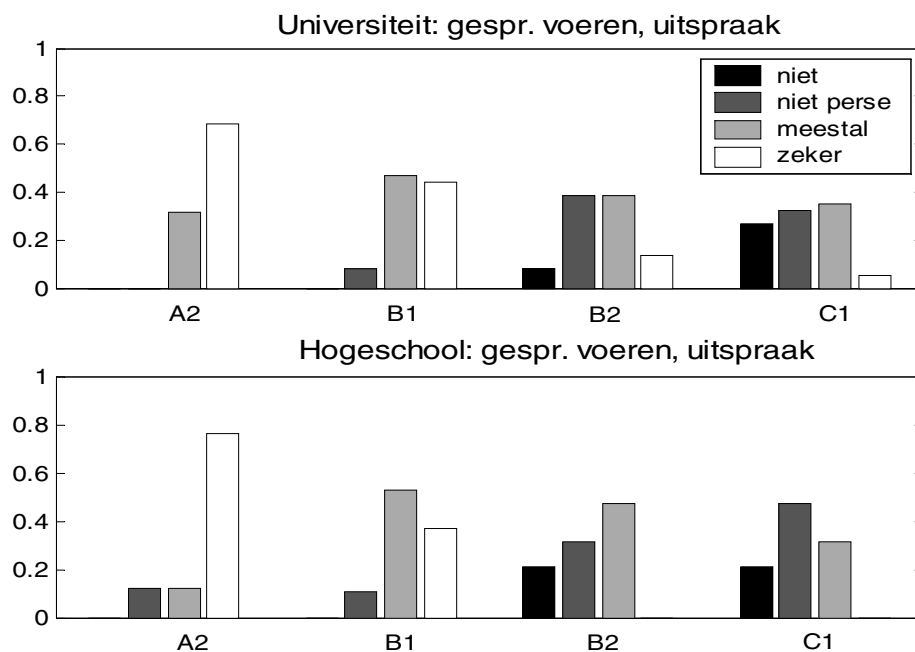
Tabel 3.4.5-4 Gemiddelde en standaarddeviaties vloeiendheid Gesprekken Voeren per niveau

	A2		B1		B2		C1	
	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO
Gemiddelde	3,8	3,7	3,5	3,3	2,9	2,9	2,1	2,1
Stand.dev.	0,49	0,46	0,56	0,57	0,62	0,66	0,95	0,94
N resp.	29	15	35	18	37	17	37	19

Deze gegevens bevestigen de percentuele verdeling. De vloeiendheidseisen voor Gesprekken Voeren liggen op niveau B2.

Uitspraak en intonatie

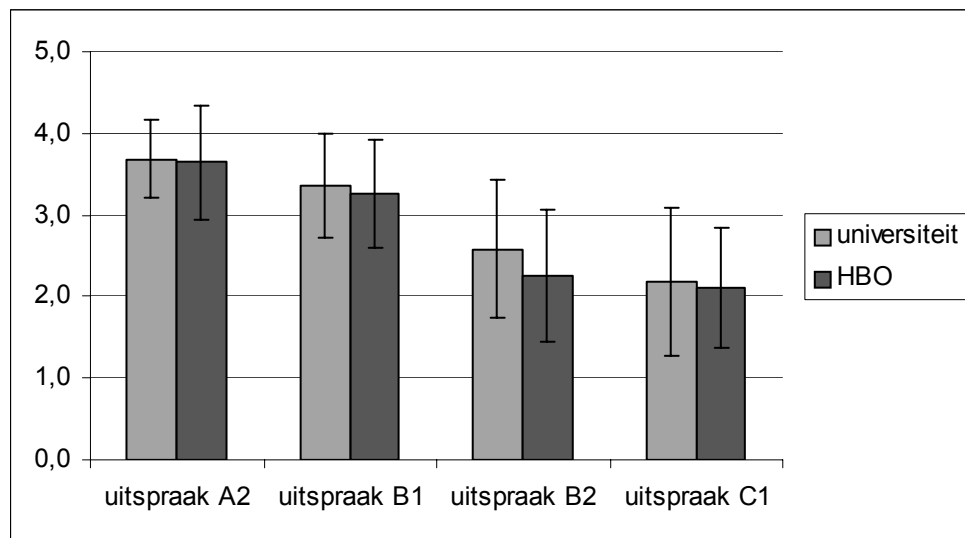
Figuur 3.4.5-7 Percentages antwoordcategorieën Uitspraak en Intonatie Gesprekken Voeren per niveau en onderwijstype

De meningen van de universitaire wereld en het HBO lopen op dit aspect uiteen. C1 wordt door beide groepen duidelijk als te hoog gezien. 53% van de universitaire respondenten acht B2 als het gewenste niveau, terwijl dit slechts door 47% van de HBO-respondenten vereist wordt. Het is duidelijk dat voor de uitspraak A2 en B1 door

beide responsgroepen uitdrukkelijk vereist worden. Wanneer we ervan uitgaan dat het Staatsexamen II bedoeld is voor instromers in HBO en universiteit, lijkt het vooralsnog het beste de eisen uitspraak en intonatie op B1 stellen.

Figuur 3.4.5-8 Gemiddelde en standaarddeviaties uitspraak en intonatie Gesprekken Voeren per niveau

Tabel 3.4.5-5 Gemiddelde en standaarddeviaties uitspraak en intonatie Gesprekken Voeren per niveau

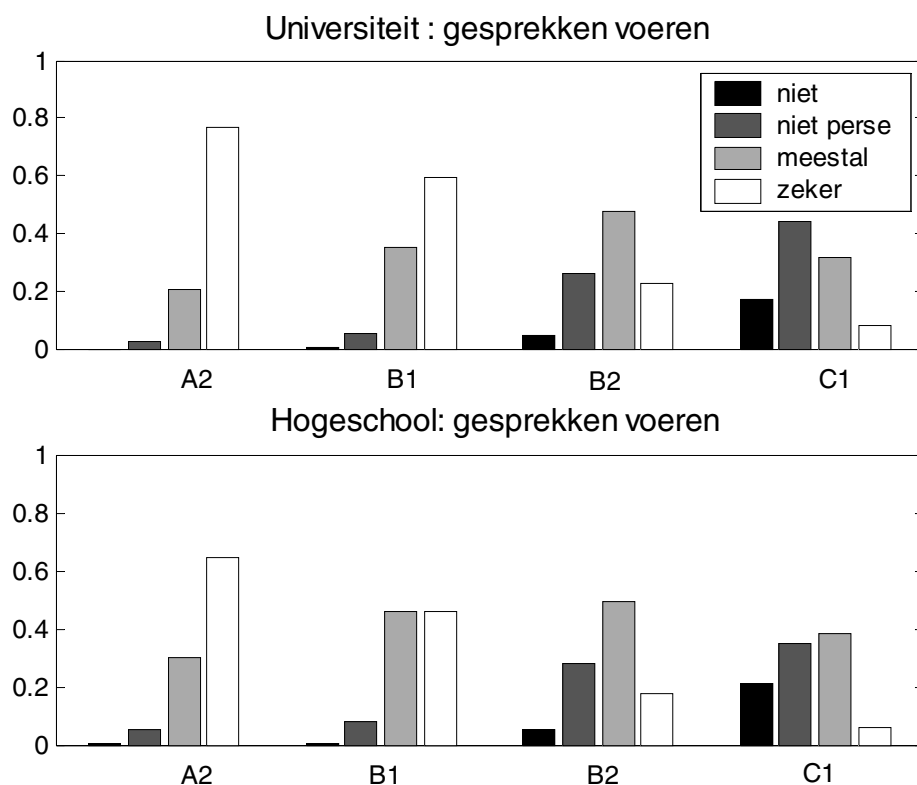
	A2		B1		B2		C1	
	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO
Gemiddelde	3,7	3,6	3,4	3,3	2,6	2,3	2,2	2,1
Stand.dev.	0,47	0,70	0,64	0,65	0,84	0,81	0,91	0,74
N resp.	35	17	36	19	36	19	37	19

Deze gegevens bevestigen de percentuele verdeling. B1 is voor uitspraak en intonatie zeker vereist. B2 en C1 ligt voor het HBO onder de 2,5. Gezien de interpretatieregels in box 3.4.5-1 kan betwijfeld worden of dit niveau werkelijk vereist wordt.

Totaalscore descriptoren en linguïstische aspecten

In de voorafgaande paragrafen zijn de antwoorden op de diverse te onderscheiden aspecten van de vaardigheid Gesprekken Voeren gepresenteerd. In figuur 3.4.5.9 tabel 3.4.5-7 presenteren we tenslotte de verdeling over de antwoordcategorieën over alle uitspraken heen. Dit kan gezien worden als een algemene niveau-indicatie.

Figuur 3.4.5-9 Percentages antwoordcategorieën over alle descriptoren en linguïstische aspecten Gesprekken Voeren

Tabel 3.4.5-7 Antwoorden in procenten over alle descriptoren en linguïstische aspecten Gesprekken Voeren

Niveau	Niet vereist		Niet perse vereist		Meestal vereist		Zeker vereist	
	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO
A2	0%	1%	3%	5%	20%	30%	77%	64%
B1	0%	0%	5%	8%	35%	46%	59%	46%
B2	4%	5%	26%	28%	47%	49%	22%	17%
C1	17%	21%	44%	35%	31%	38%	8%	6%

Uit deze tabel blijkt dat C1 slechts door 39% van de universitaire en door 44% van de HBO-respondenten wordt vereist. Over B2 denken universiteit en HBO ongeveer hetzelfde: 69% van de universitaire respondenten vindt dat uitspraken op dit niveau beheerst moeten worden. Van de HBO-respondenten is 66% deze mening toegedaan.

Conclusies en aanbevelingen Gesprekken Voeren

Tabel 3.4.5-8 geeft een samenvattende overzicht van de eisen die respondenten van universiteiten en HBO-instellingen stellen aan de verschillende aspecten van de spreekvaardigheid van non-native instromers.

Tabel 3.4.5-8 Samenvatting eisen aan de vaardigheid Gesprekken Voeren

	Universiteit	HBO	aanbeveling
Descriptoren	B2	B2	B2
Grammaticale correctheid	B2	B2	B2
Vloeiendheid	B2	B1/B2	B2
Uitspraak en intonatie	B2	B1	B1
Totaal:alle uitspraken	B2	B2	B2

- De eisen die worden gesteld aan de vaardigheid Gesprekken Voeren liggen over het algemeen op niveau B2.
- De universiteiten neigen wat betreft de descriptoren meer naar C1. Maar aangezien het Staatsexamen II als ingangseis voor beide geldt lijkt een keuze voor B2 een meer realistische.
- Wat betreft de linguïstische aspecten lijkt voor grammatica en vloeiendheid B2 het gewenste niveau te zijn. Voor uitspraak en intonatie zouden lagere eisen gesteld kunnen worden: B1.
- Daar waar de HBO-respondenten een lager niveau aangeven dan de universitaire respondenten bevelen wij aan om het door de HBO-respondenten vereiste niveau te hanteren voor het niveau van het Staatsexamen II.

3.4.6 Schrijven

Over de vaardigheid Schrijven zijn in totaal 27 uitspraken voorgelegd aan de respondenten. Tabel 3.4.6-1 geeft een overzicht van de aantallen uitspraken en de verdeling over de subvaardigheden uit het Raamwerk NT2.

Tabel 3.4.6-1 Aantal aan respondenten voorgelegde uitspraken Schrijven, verdeeld naar subvaardigheid en niveau

	A2	B1	B2	C1	totaal
Descriptoren Correspondentie	2	3	2	1	8
Descriptoren Aantekeningen, berichten, formulieren	1	1			2
Descriptoren Verslagen en rapporten	1	1	1	1	4
Descriptoren Vrij schrijven	1	1	1	1	4
Grammatica	1	1	1	1	4
Spelling en interpunctie	1	1	1	1	4
Totaal	7	8	6	5	27

De respondenten konden voor elke uitspraak aangeven in hoeverre ze van mening waren dat een beginnende student over de in de uitspraak beschreven vaardigheid moet beschikken als noodzakelijke startkwalificatie voor een universitaire opleiding of een opleiding aan het HBO. Zij konden dit aangeven door van elke uitspraak aan te geven:

- 1 = Is zeker nog niet vereist als startkwalificatie
- 2 = Hoeft men niet per se te kunnen als startkwalificatie
- 3 = Moet men in de meeste gevallen wel kunnen als startkwalificatie
- 4 = Moet men in ieder geval -zonder probleem - kunnen als startkwalificatie
- 5 = niet van toepassing

In bijlage 3.4.6-1 zijn voor elke afzonderlijke uitspraak de gemiddelden van de antwoorden van de respondenten weergegeven, na uitsluiting van de categorie niet van toepassing. In deze paragraaf worden de resultaten per niveau als volgt weergegeven.

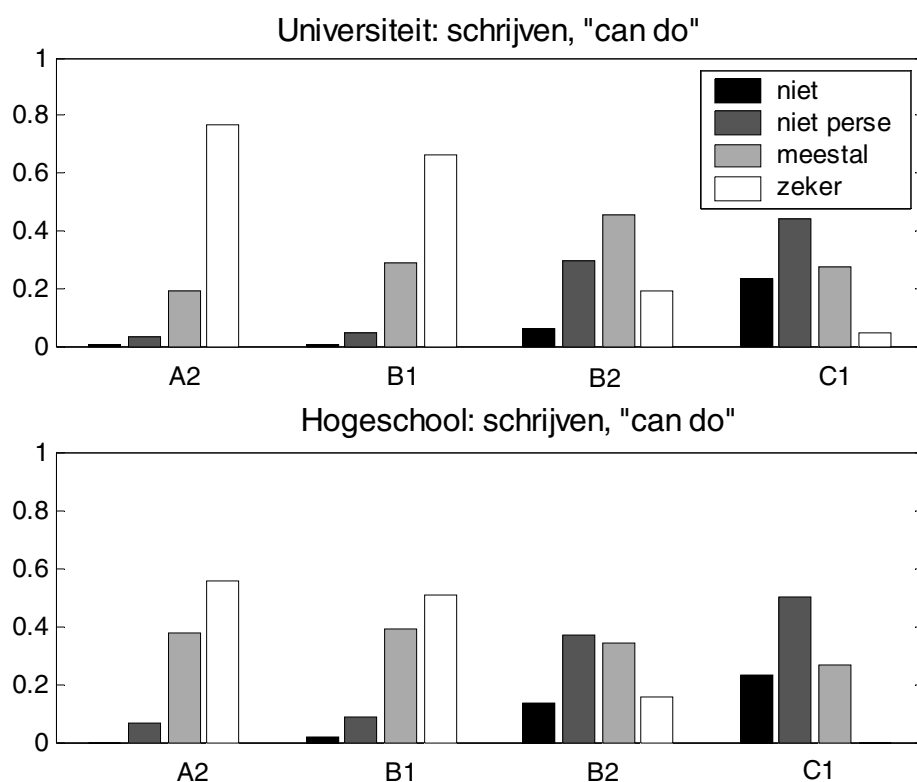
- Mening over de descriptoren
- Mening over de grammaticale correctheid
- Mening over de spelling en interpunctie
- Mening over alle uitspraken heen

Telkens wordt eerst een overzicht gegeven van de percentuele verdeling van de respondenten over de antwoordalternatieven. Daarna worden de gemiddelden per niveau gegeven.

Mening over de descriptoren Schrijven

Figuur 3.4.6-1 geeft de percentuele verdeling weer van de gekozen antwoordcategorieën op de descriptoren, ingedeeld naar niveau voor de universitaire en HBO-respondenten.

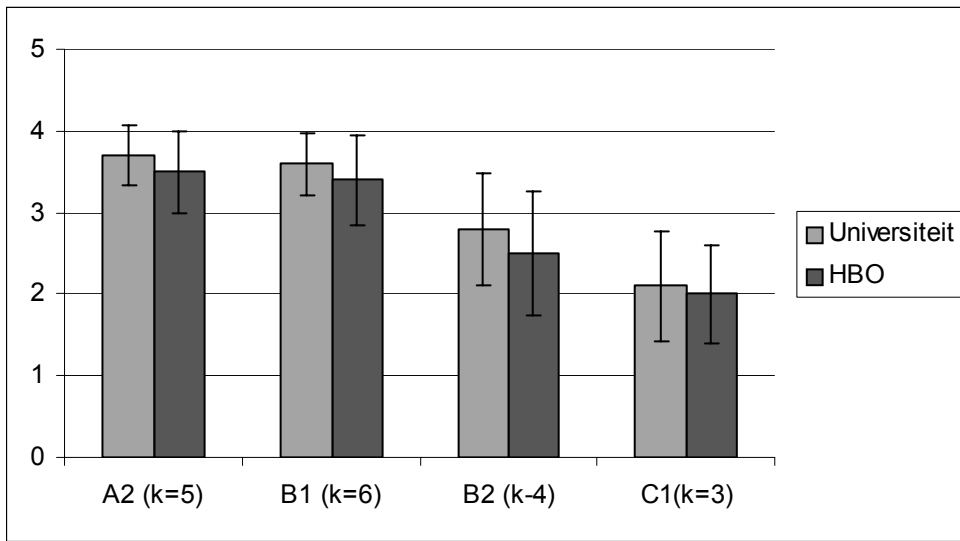
Figuur 3.4.6-1 percentages antwoordcategorieën descriptoren Schrijven per niveau en onderwijstype

De schrijfvaardigheidsaspecten van A2 en B1 moeten volgens de respondenten beheerst worden. Over de uitspraken op B2 en C1 zijn de meningen meer verdeeld. Over de descriptoren van B2 zegt 74% van de universitaire en 50% van de HBO-respondenten dat deze meestal of zeker beheerst moeten worden. Op C1 niveau zijn deze percentages respectievelijk 33% en 28%, waarmee dit niveau duidelijk als te hoog wordt gezien. Universiteiten stellen dus duidelijk B2 als eis, terwijl slechts de helft van de HBO-respondenten dit niveau als vereist ziet en de andere helft B2 te hoog vindt. De vraag is of B2 daarmee niet een te hoge startkwalificatie voor schrijfvaardigheid is en B1 meer voor de hand zou liggen.

Figuur 3.4.6-2 geeft de gemiddelde scores weer van de mening van de respondenten over de uitspraken weer. Tabel 3.4.6-2 geeft de waarden van de scores weer.

Figuur 3.4.6-2 Gemiddelde en standaarddeviaties descriptoren Schrijven per niveau

Tabel 3.4.6-2 Gemiddelde en standaarddeviaties descriptoren Schrijven per niveau

	A2		B1		B2		C1	
	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO
Gemiddelde	3,7	3,5	3,6	3,4	2,8	2,5	2,2	2,1
Stand.dev.	0,37	0,51	0,38	0,55	0,69	0,75	0,68	0,60
N resp.	37	18	37	19	37	19	37	19

Alvorens een verklaring van deze gegevens te presenteren bieden we in de onderstaande box een interpretatiebenadering van de hier gepresenteerde gegevens.

Box 3.4.6-1 Interpretatie van gemiddelden en standaarddeviatie:

Verklaring cijfers:
 Gemiddelde waarde 1: Is zeker nog niet vereist als startkwalificatie
 Gemiddelde waarde 2: Hoeft men niet per se te kunnen als startkwalificatie
 Gemiddelde waarde 3: Moet men in de meeste gevallen wel kunnen als startkwalificatie
 Gemiddelde waarde 4: Moet men in ieder geval -zonder probleem - kunnen als startkwalificatie

Toelichting:
 Ligt het gemiddelde hoger dan 3,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid zeker vereist is als startkwalificatie
 Ligt het gemiddelde tussen de 2,5 en 3,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid meestal vereist is als startkwalificatie
 Ligt het gemiddelde tussen de 1,5 en 2,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid niet per se vereist is als startkwalificatie
 Ligt het gemiddelde lager dan 1,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid zeker niet vereist is als startkwalificatie

Het gaat hier om gemiddelden. Vanzelfsprekend lopen de meningen van respondenten uiteen. Daarom is ook de standaarddeviatie opgenomen in de tabellen. Hoe kleiner de standaarddeviatie des te meer de respondenten het eens zijn. Als vuistregel kan gezegd worden dat 66% van de respondenten een antwoord geeft dat ligt tussen één standaarddeviatie boven en onder het gemiddelde.

De gemiddelden bevestigen de percentuele antwoordpatronen. Niveau A2 en B1 zijn zonder meer vereist. Verschillen tussen universitaire en HBO-respondenten zijn te verwaarlozen. Wanneer men kijkt naar de descriptor C1 kan geconcludeerd worden dat deze eisen te hoog zijn. B2 lijkt een beter niveau, voor universitaire instromers, maar op grond van de antwoorden van de HBO-respondenten valt het te overwegen of voor schrijfvaardigheid met B1 kan worden volstaan.

Mening over de linguïstische aspecten Schrijven

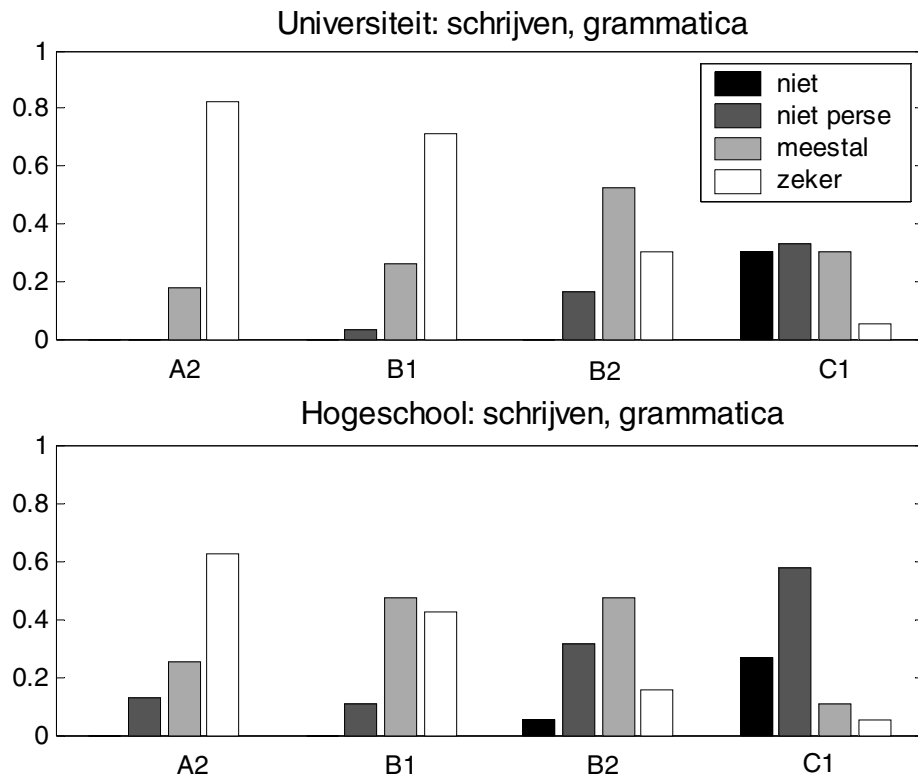
Naast de descriptoren zijn ook de niveau-uitspraken over de volgende vormaspecten aan de respondenten voorgelegd:

- Grammaticale correctheid
- Spelling en interpunctie

Hieronder worden de meningen gepresenteerd van de respondenten over deze linguïstische aspecten. Voor de formulering van de uitspraken verwijzen we naar bijlage 3.4.6-1.

Grammaticale correctheid

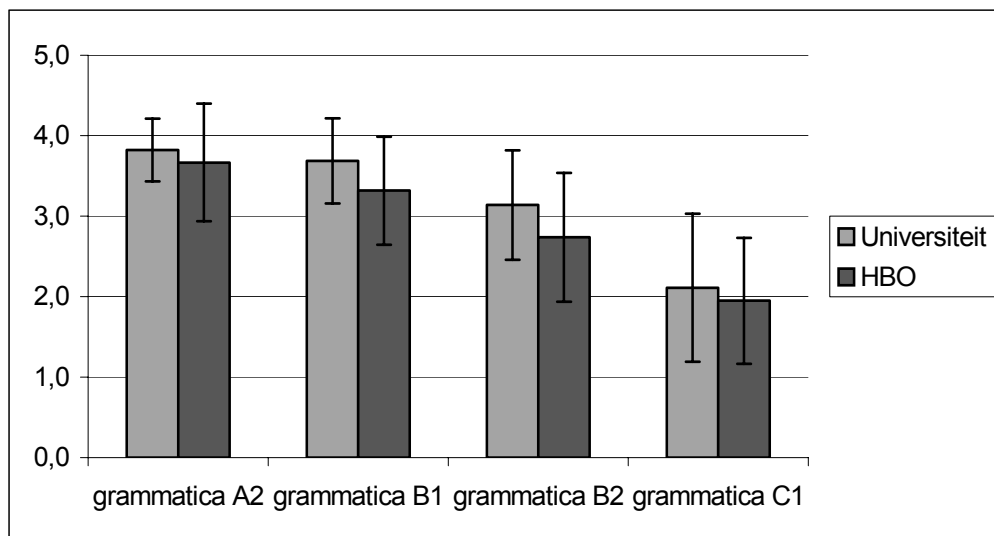
Figuur 3.4.6-3 Percentages antwoordcategorieën grammaticale correctheid Schrijven per niveau en onderwijstype

De antwoorden wijzen uit dat de eisen die door de respondenten gesteld worden aan grammaticale correctheid voor een ruime meerderheid op B2 liggen (83% van de universitaire en 63% van de HBO respondenten). C1 wordt duidelijk als te hoog gezien.

In figuur 3.4.6-4 en tabel 3.4.6-3 worden de gemiddelde scores op de 4 niveaus gepresenteerd.

Figuur 3.4.6-4 Gemiddelde en standaarddeviaties grammaticale correctheid Schrijven per niveau

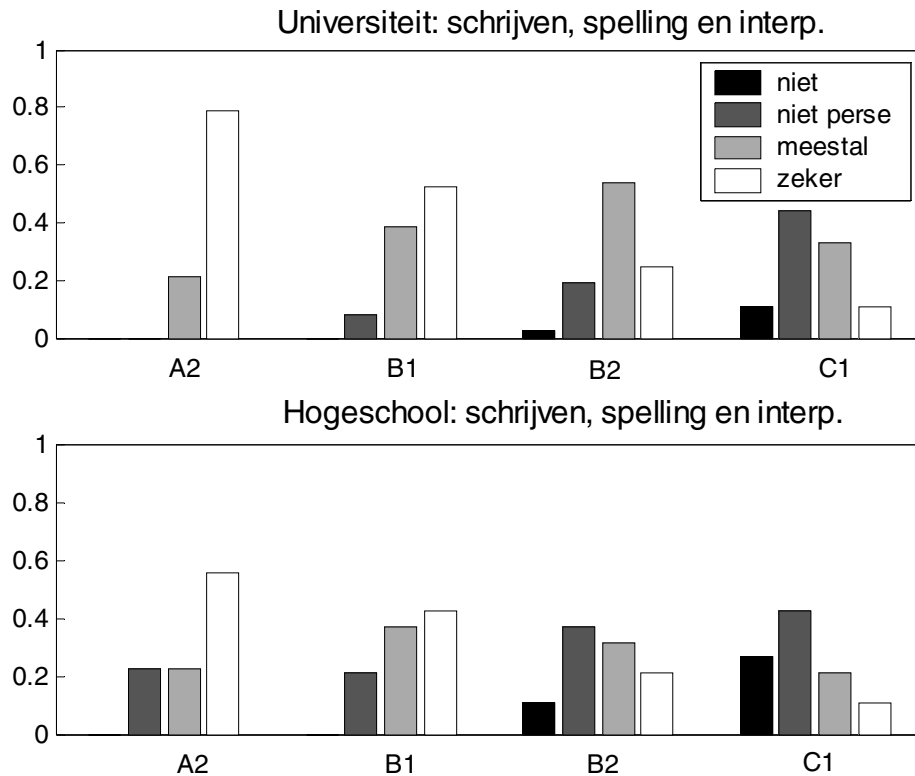
Tabel 3.4.6-3 Gemiddelde en standaarddeviaties grammaticale correctheid Schrijven per niveau

	A2		B1		B2		C1	
	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO
Gemiddelde	3,8	3,5	3,7	3,3	3,1	2,7	2,1	1,9
Stand.dev.	0,39	0,73	0,53	0,67	0,68	0,81	0,92	0,78
N resp.	28	16	35	19	36	19	36	19

Deze gegevens bevestigen de percentuele verdeling. Grammaticale eisen voor Schrijven liggen op niveau B2.

Spelling en interpunctie

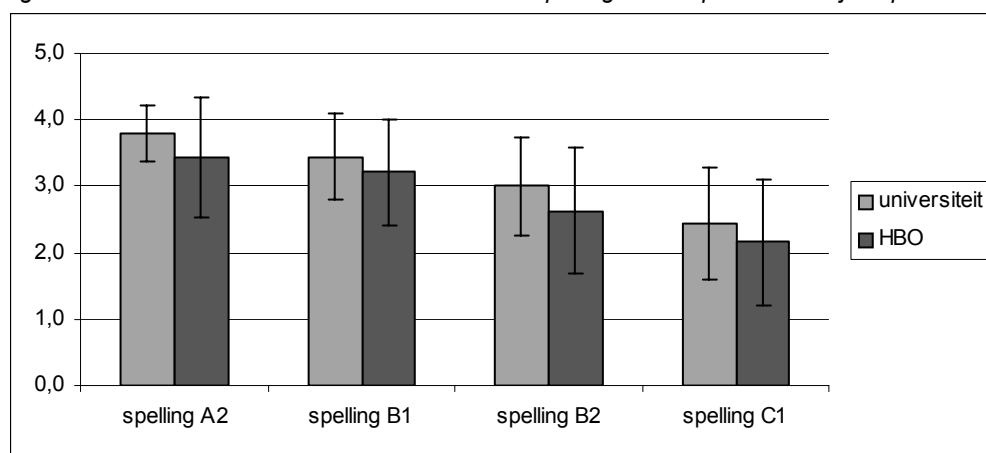
Figuur 3.4.6-5 Percentages antwoordcategorieën spelling en interpunctie Schrijven per niveau en onderwijstype

De antwoorden wijzen uit dat de eisen die door de respondenten gesteld worden aan spelling en interpunctie op B2 liggen: 74% van de universitaire en 53% van de HBO-respondenten geeft dit aan. Niveau C1 wordt door beide groepen als te hoog gezien. Ook hier liggen de eisen van de universitaire respondenten hoger dan die van de HBO-groep.

In figuur 3.4.6-6 en tabel 3.4.6-4 worden de gemiddelde scores op de 4 niveaus gepresenteerd.

Figuur 3.4.6-6 Gemiddelde en standaarddeviaties spelling en interpunctie Schrijven per niveau

Tabel 3.4.6-4 Gemiddelde en standaarddeviaties spelling en interpunctie Schrijven per niveau

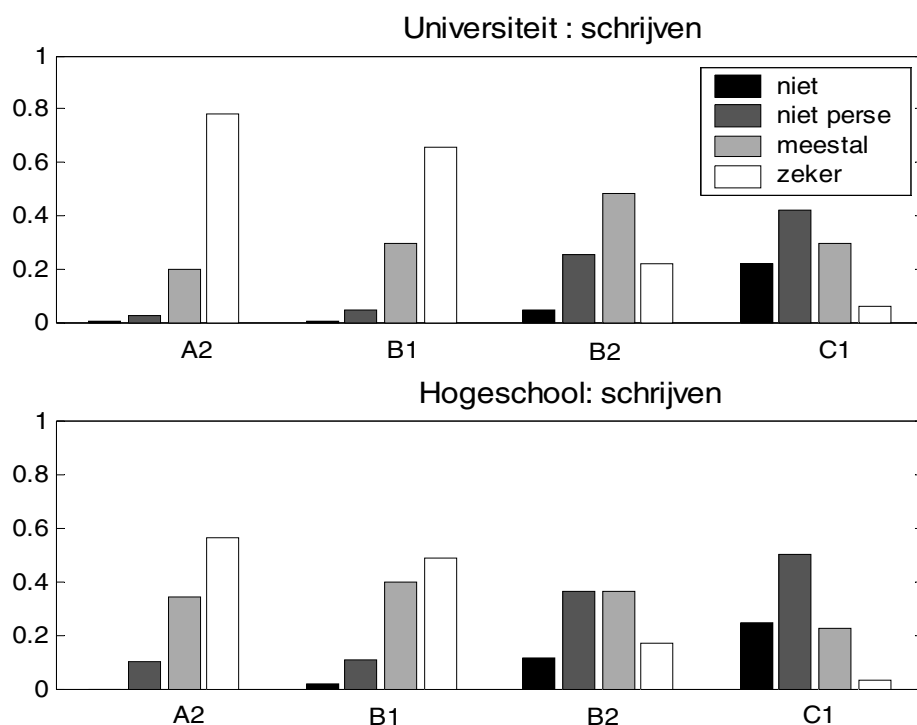
	A2		B1		B2		C1	
	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO
Gemiddelde	3,8	3,3	3,4	3,2	3,0	2,6	2,4	2,2
Stand.dev.	0,42	0,84	0,65	0,79	0,75	0,96	0,84	0,96
N resp.	33	18	36	19	37	19	36	19

Deze gegevens bevestigen de percentuele verdeling. De eisen voor spelling en interpunctie bij Schrijven liggen op niveau B2, waarbij moet worden aangetekend dat dit gezien de percentages en gemiddelde score van de HBO-respondenten voor het HBO aan de hoge kant is en overwogen kan worden of B1 niet een voldoende ingangseis is.

Totaalscore descriptoren en linguïstische aspecten

In het voorafgaande paragrafen zijn de antwoorden op de diverse te onderscheiden aspecten van de vaardigheid Schrijven gepresenteerd. In figuur 3.4.6.7 tabel 3.4.6-6 presenteren we tenslotte de verdeling over de antwoordcategorieën over alle uitspraken heen. Dit kan gezien worden als een algemene niveau-indicatie.

Figuur 3.4.6-7 Percentages antwoordcategorieën over alle descriptoren en linguïstische aspecten Schrijven

Tabel 3.4.6-6 Antwoorden in procenten over alle descriptoren en linguïstische aspecten Schrijven

Niveau	Niet vereist		Niet perse vereist		Meestal vereist		Zeker vereist	
	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO
A2	0%	0%	2%	10%	19%	34%	78%	56%
B1	0%	1%	5%	10%	30%	40%	65%	49%
B2	5%	11%	21%	36%	48%	36%	22%	17%
C1	22%	24%	50%	24%	29%	22%	6%	3%

Uit deze tabel blijkt dat C1 duidelijk niet vereist wordt. 66% van de universitaire respondenten vindt dat uitspraken op niveau B2 beheerst moeten worden. Van de HBO-respondenten is slechts een krappe meerderheid van 53% deze mening toegedaan. B2 lijkt daarmee het meest gewenste niveau voor Staatsexamen II, hoewel uitgaande van de HBO-respondenten ook B1 te overwegen valt.

Conclusies en aanbevelingen Schrijven

Tabel 3.4.6-7 geeft een samenvattende overzicht van de eisen die respondenten van universiteiten en HBO-instellingen stellen aan de verschillende aspecten van de spreekvaardigheid van niet-native instromers.

Tabel 3.4.6-7 Samenvatting eisen aan de schrijfvaardigheid

	Universiteit	HBO	aanbeveling
Descriptoren	B2	B1/B2	B1/B2
Grammaticale correctheid	B2	B2	B2
Spelling en interpunctie	B2	B2/B1	B2
Totaal	B2	B1/B2	B1/B2

- Het gewenste niveau Schrijfvaardigheid Staatsexamen II is wordt door de universitaire respondenten hoger gezien dan door de HBO-respondenten. Geeft de universitaire groep duidelijk B2 aan, de HBO-respondenten neigen wat meer naar B1.
- Daar waar de HBO-respondenten een lager niveau aangeven dan de universitaire respondenten bevelen wij aan om het door de HBO respondenten vereiste niveau te hanteren voor het niveau van het Staatsexamen II.

3.4.7 Lezen

Voor de vaardigheid Lezen zijn in totaal 17 uitspraken voorgelegd aan de respondenten. Tabel 3.4.7-1 geeft een overzicht van de aantallen uitspraken en de verdeling over de subvaardigheden uit het Raamwerk NT2.

Tabel 3.4.7-1 Aantal aan respondenten voorgelegde uitspraken Lezen, verdeeld naar subvaardigheid en niveau

Descriptoren	A2	B1	B2	C1	totaal
Correspondentie lezen	1	2	1	1	5
Oriënterend lezen	2	1	1		4
Lezen om informatie op te doen	1	1	1	1	4
Instructies lezen	1	1	1	1	4
Totaal	5	5	4	3	17

De respondenten konden voor elke uitspraak aangeven in hoeverre ze van mening waren dat een beginnende student over de in de uitspraak beschreven vaardigheid moet beschikken als noodzakelijke startkwalificatie voor een universitaire opleiding of een opleiding aan het HBO. Zij konden dit aangeven door van elke uitspraak aan te geven:

- 1 = Is zeker nog niet vereist als startkwalificatie
- 2 = Hoeft men niet per se te kunnen als startkwalificatie
- 3 = Moet men in de meeste gevallen wel kunnen als startkwalificatie
- 4 = Moet men in ieder geval -zonder probleem - kunnen als startkwalificatie
- 5 = niet van toepassing

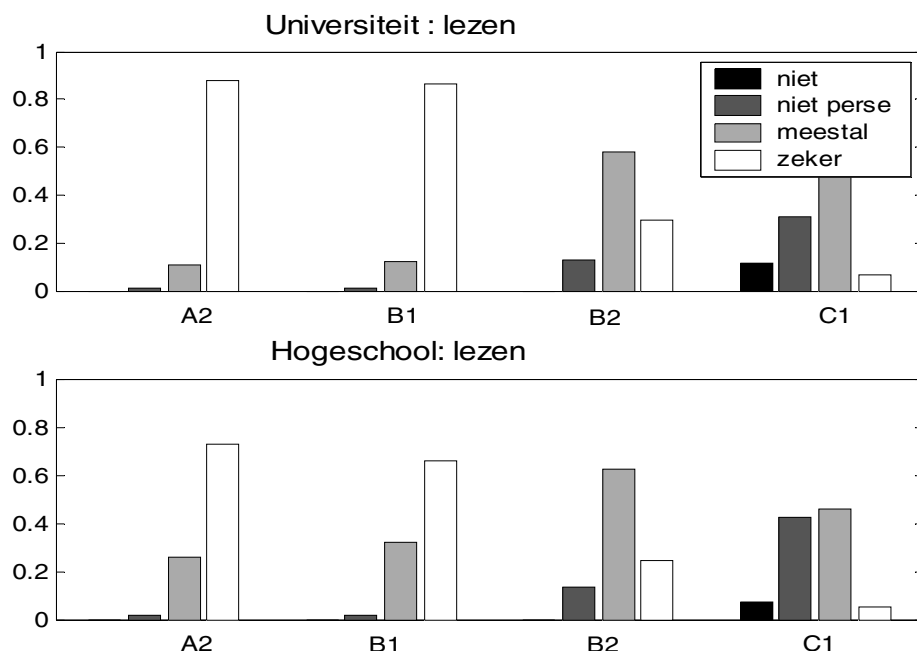
In bijlage 3.4.7-1 zijn voor elke afzonderlijke uitspraak de gemiddelden van de antwoorden van de respondenten weergegeven, na uitsluiting van de categorie niet van toepassing. In deze paragraaf worden de resultaten per niveau als volgt weergegeven.

Er wordt eerst een overzicht gegeven van de percentuele verdeling van de respondenten over de antwoordalternatieven. Daarna worden de gemiddelden per niveau gegeven.

Mening over de descriptoren Lezen

Figuur 3.4.7-1 geeft de percentuele verdeling weer van de gekozen antwoordcategorieën op de descriptoren, ingedeeld naar niveau voor de universitaire en HBO-respondenten.

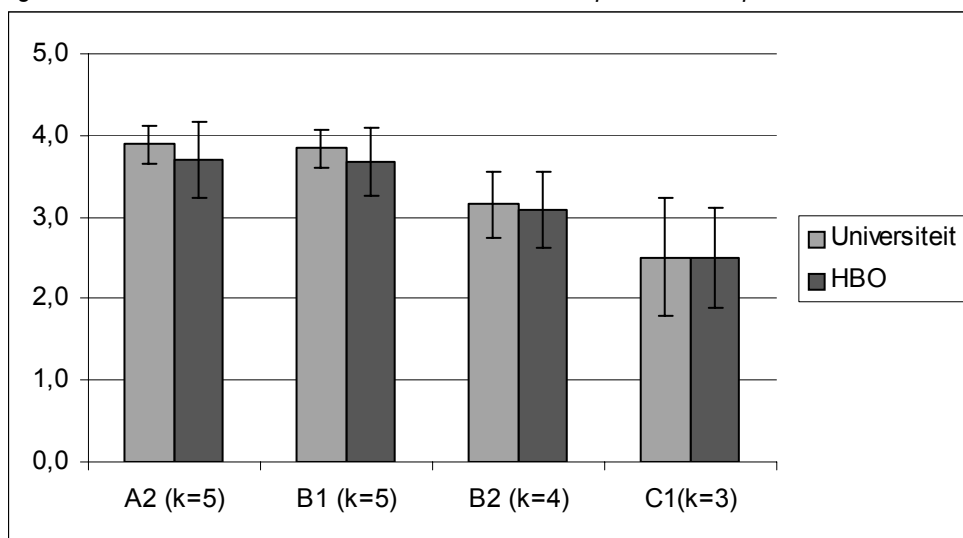
Figuur 3.4.7-1 Percentages antwoordcategorieën descriptoren Lezen per niveau en onderwijstype

De leesvaardigheidvaardigheid van A2 en B1 en B2 moeten volgens de respondenten beheerst worden. Over de descriptoren van B2 zegt 88% van de universitaire en 86 % van de HBO-respondenten dat deze meestal of zeker beheerst moeten worden. Op C1 niveau zijn deze percentage respectievelijk 56% en 51%. De hoogste categorieën op C1 worden gevormd door 'hoeft men niet per se te kunnen' en 'moet men meestal kunnen'. De percentages voor de antwoordcategorie 'moet men zeker kunnen' zijn voor beide groepen erg laag. Er bestaat dus gerede twijfel over de vraag of C1 vereist zou moeten worden. Figuur 4.4.5-2 geeft de gemiddelde scores weer van de mening van de respondenten over de uitspraken.

Figuur 3.4.7-2 geeft de gemiddelde scores weer van de mening van de respondenten over de uitspraken. In tabel 3.4.7-2 staan de bijbehorende waarden van de scores.

Figuur 3.4.7-2 Gemiddelde en standaarddeviaties descriptoren Lezen per niveau

Tabel 3.4.7-2 Gemiddelde en standaarddeviaties descriptoren Lezen per niveau

	A2		B1		B2		C1	
	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO
Gemiddelde	3,9	3,7	3,8	3,7	3,2	3,1	2,5	2,5
Stand.dev.	0,24	0,46	0,23	0,42	0,40	0,46	0,71	0,61
N resp.	35	18	35	19	36	19	36	19

Box 3.4.74-1 Interpretatie van gemiddelden en standaarddeviatie:

Verklaring cijfers:	
Gemiddelde waarde 1:	Is zeker nog niet vereist als startkwalificatie
Gemiddelde waarde 2:	Hoeft men niet per se te kunnen als startkwalificatie
Gemiddelde waarde 3:	Moet men in de meeste gevallen wel kunnen als startkwalificatie
Gemiddelde waarde 4	Moet men in ieder geval -zonder probleem - kunnen als startkwalificatie
Toelichting:	
Ligt het gemiddelde hoger dan 3,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid zeker vereist is als startkwalificatie	
Ligt het gemiddelde tussen de 2,5 en 3,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid meestal vereist is als startkwalificatie	
Ligt het gemiddelde tussen de 1,5 en 2,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid niet per se vereist is als startkwalificatie	
Ligt het gemiddelde lager dan 1,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid zeker niet vereist is als startkwalificatie	
Het gaat hier om gemiddelden. Vanzelfsprekend lopen de meningen van respondenten uiteen. Daarom is ook de standaarddeviatie opgenomen in de tabellen. Hoe kleiner de standaarddeviatie des te meer de respondenten het eens zijn. Als vuistregel kan gezegd worden dat 66% van de respondenten een antwoord geeft dat ligt tussen één standaarddeviatie boven en onder het gemiddelde.	

De gemiddelden bevestigen de percentuele antwoordpatronen. Evenals de percentages wijzen de gemiddelde scores uit dat B2 zeer duidelijk vereist wordt. Het gemiddelde C1 ligt zowel op de universiteiten als in het HBO op 2,5, hetgeen aangeeft dat men het over het vereisen van C1 niet eens is. Gezien het feit dat bijna de helft van de respondenten C1 een te hoge eis vindt en het feit dat het Staatsexamen een startkwalificatie biedt, lijkt B2 het meest voor de hand liggende niveau.

Conclusies en aanbevelingen Lezen

Tabel 3.4.7-7 geeft een samenvattende overzicht van de eisen die respondenten van universiteiten en HBO-instellingen stellen aan de leesvaardigheid van non-native instromers.

Tabel 3.4.7-7 Samenvatting eisen aan de leesvaardigheid

	Universiteit	HBO	aanbeveling
Descriptoren	B2/C1	B2/C1	B2

- De respondenten van HBO en universiteit zijn unaniem van mening dat de leesvaardigheid op B2 vereist is.
- Over C1 zijn de meningen sterk verdeeld. Van de universitaire respondenten vindt 56% dit niveau vereist, 44% vindt de eisen van C1 te hoog. Voor de HBO-respondenten zijn deze cijfers respectievelijk 51% en 49%.

3.4.8 Luisteren

Voor de vaardigheid Luisteren zijn in totaal 18 uitspraken voorgelegd aan de respondenten. Tabel 3.4.8-1 geeft een overzicht van de aantallen uitspraken en de verdeling over de subvaardigheden uit het Raamwerk NT2.

Tabel 3.4.8-1 Aantal aan respondenten voorgelegde uitspraken Luisteren, verdeeld naar subvaardigheid en niveau

Descriptor	A2	B1	B2	C1	totaal
Luisteren naar gesprekken moedertaalsprekers	1	1	1	1	4
Luisteren als lid van live publiek			1	1	2
Luisteren naar aankondigingen en instructies	2	2	1	1	6
Luisteren naar TV-, video en geluidsopnames	2	2	1	1	6
Totaal	5	5	4	4	18

De respondenten konden voor elke uitspraak aangeven in hoeverre ze van mening waren dat een beginnende student over de in de uitspraak beschreven vaardigheid moet beschikken als noodzakelijke startkwalificatie voor een universitaire opleiding of een opleiding aan het HBO. Zij konden dit aangeven door van elke uitspraak aan te geven:

- 1 = Is zeker nog niet vereist als startkwalificatie
- 2 = Hoeft men niet per se te kunnen als startkwalificatie
- 3 = Moet men in de meeste gevallen wel kunnen als startkwalificatie
- 4 = Moet men in ieder geval -zonder probleem - kunnen als startkwalificatie
- 5 = niet van toepassing

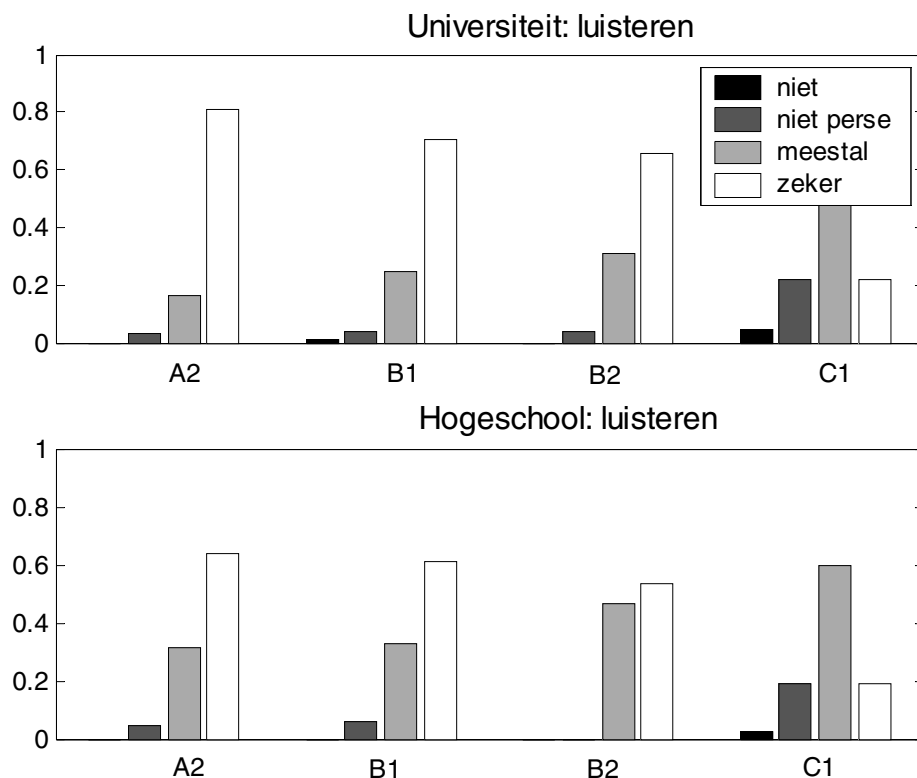
In bijlage 3.4.8-1 zijn voor elke afzonderlijke uitspraak de gemiddelden van de antwoorden van de respondenten weergegeven, na uitsluiting van de categorie niet van toepassing.

In deze paragraaf worden de meningen van de respondenten over de descriptor Luisteren weergegeven. Eerst wordt een overzicht gegeven van de percentuele verdeling van de respondenten over de antwoordalternatieven. Daarna worden de gemiddelden per niveau gegeven.

Mening over de descriptor Luisteren

Figuur 3.4.8-1 geeft de percentuele verdeling weer van de gekozen antwoordcategorieën op de descriptor, ingedeeld naar niveau voor de universitaire en HBO-respondenten.

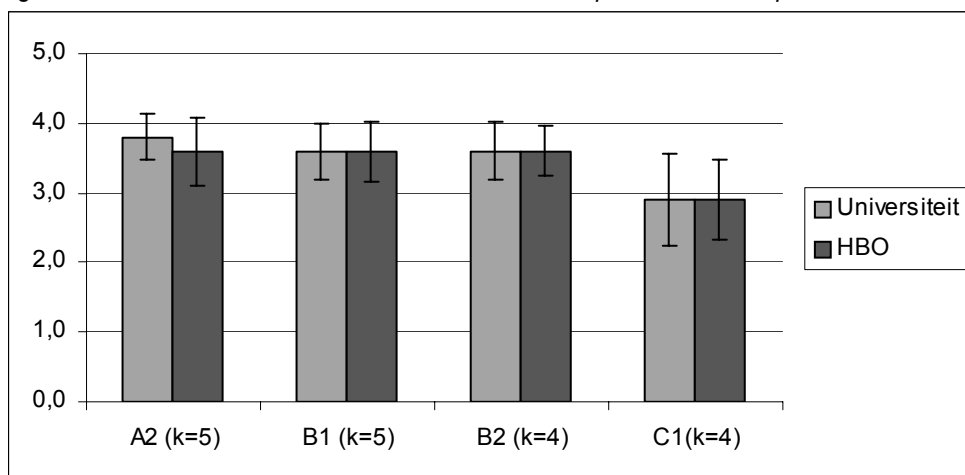
Figuur 3.4.8-1 Percentages antwoordcategorieën descriptoren Luisteren per niveau en onderwijstype

De respondenten stellen aan de luistervaardigheid aanzienlijk hogere eisen dan aan de overige vaardigheden. Over de descriptor van C1 zegt 74% van de universitaire en 77% van de HBO-respondenten dat deze meestal of zeker beheerst moeten worden. Men zou kunnen veronderstellen dat wellicht de descriptor te onduidelijk waren en het niveauverschil tussen descriptor van de verschillende niveaus niet door de respondenten werden waargenomen. Het antwoordpatroon spreekt dit echter tegen. Zo constateren we een verwachte afname van de percentages voor de categorie 'dit moeten ze zeker kunnen' in beide respondentengroepen. Verder zien we dat er tussen de categorieën 'meestal' en 'zeker' een verschuiving optreedt van hoge percentages 'zeker' op de lagere niveaus naar hoge percentages 'meestal' op de hogere niveaus. We kunnen dus aannemen dat het hoge niveau voor Luisteren niet veroorzaakt wordt door onduidelijkheden in de descriptor, maar daadwerkelijk gewenst wordt door de respondenten.

Figuur 3.4.8-2 geeft de gemiddelde scores weer van de mening van de respondenten over de uitspraken. Tabel 3.4.8-2 geeft de waarden van de scores weer.

Figuur 3.4.8-2 Gemiddelde en standaarddeviaties descriptor Luisteren per niveau

Tabel 3.4.8-2 Gemiddelde en standaarddeviaties descriptoren Luisteren per niveau

	A2		B1		B2		C1	
	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO	Uni	HBO
Gemiddelde	3,8	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	2,9	2,9
Stand.dev.	0,34	0,49	0,40	0,44	0,41	0,36	0,65	0,58
N resp.	37	20	37	20	36	20	37	20

Box 3.4.8-1 Interpretatie van Gemiddelde en standaarddeviaties en standaarddeviatie:

Verklaring cijfers:

Gemiddelde waarde 1:	Is zeker nog niet vereist als startkwalificatie
Gemiddelde waarde 2:	Hoeft men niet per se te kunnen als startkwalificatie
Gemiddelde waarde 3:	Moet men in de meeste gevallen wel kunnen als startkwalificatie
Gemiddelde waarde 4	Moet men in ieder geval -zonder probleem - kunnen als startkwalificatie

Toelichting:

Ligt het gemiddelde hoger dan 3,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid zeker vereist is als startkwalificatie

Ligt het gemiddelde tussen de 2,5 en 3,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid meestal vereist is als startkwalificatie

Ligt het gemiddelde tussen de 1,5 en 2,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid niet per se vereist is als startkwalificatie

Ligt het gemiddelde lager dan 1,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid zeker niet vereist is als startkwalificatie

Het gaat hier om gemiddelden. Vanzelfsprekend lopen de meningen van respondenten uiteen. Daarom is ook de standaarddeviatie opgenomen in de tabellen. Hoe kleiner de standaarddeviatie des te meer de respondenten het eens zijn. Als vuistregel kan gezegd worden dat 66% van de respondenten een antwoord geeft dat ligt tussen één standaarddeviatie boven en onder het gemiddelde.

De gemiddelden bevestigen de percentuele antwoordpatronen. Evenals de percentages wijzen de gemiddelde scores uit dat C1 vereist wordt. Het gemiddelde C1 ligt zowel op de universiteiten als in het HBO op 2,9.

Conclusies en aanbevelingen Luisteren

Tabel 3.4.8-7 geeft een samenvattende overzicht van de eisen die respondenten van universiteiten en HBO-instellingen stellen aan de luistervaardigheid van non-native instromers.

Tabel 3.4.8-7 Samenvatting eisen aan de luistervaardigheid

	Universiteit	HBO	aanbeveling
Descriptoren	C1	C1	C1

- De respondenten van HBO en universiteit zijn van mening dat de luistervaardigheid op C1 meestal vereist is.
- Op grond van de antwoordpatronen kunnen we aannemen dat het hoge niveau voor Luisteren niet veroorzaakt wordt door onduidelijkheden in de descriptoren.

4 Samenvatting en conclusies

Het ministerie van OC&W heeft de Staatsexamencommissie verzocht 'de eindtermen voor opleiding I en II te evalueren en een voorstel te doen over een zodanige wijziging van de eindtermen dat recht wordt gedaan aan de geconstateerde niveauverschillen in de examens.' Daarnaast wordt gevraagd 'hierbij rekening te houden met de niveaus zoals die zijn neergelegd in het Raamwerk NT2⁴.' Dit betekent feitelijk dat OC&W verzoekt de programma's I en II van het Staatsexamen te relateren aan (verschillende) niveaus zoals beschreven in het Raamwerk NT2. Het Raamwerk NT2 is een vertaling van het Common European Framework of Reference (CEF), dus met het hier beschreven onderzoek wordt via het Raamwerk NT2 een relatie gelegd met het CEF.

Om tot een antwoord op deze vraag te komen zijn de volgende activiteiten uitgevoerd.

Stap 1: Vaststelling (in Raamwerk-termen) van het taalcompetentieprofiel van doelgroep I en II

Stap 2: Beoordelen van schrijf- en spreekproducten aan de hand van de kwalitatieve criteria van het corresponderende Raamwerk-niveau.

Stap 3: Beoordelen van dezelfde producten als in stap 2, aan de hand van de beoordelingsmodellen van het staatsexamen.

Stap 4: Bepaling van de cesuur van Luisteren en Lezen.

Stap 1-3 moeten leiden tot het vaststellen van de niveau-profielen voor de vier onderdelen Spreken, Schrijven, Lezen en Luisteren van beide programma's van het Staatsexamen en een voorstel voor een cesuur voor de productieve vaardigheden die recht doet aan de resultaten van de behoeftepeiling onder afnemers van de examenresultaten, te weten onderwijsinstellingen en bedrijfsleven.

Voor stap 4 zal een apart onderzoek worden uitgevoerd.

Over de resultaten van het onderzoek in de stappen 1-3 zal in 4 publicaties gerapporteerd worden:

1. Staatsexamen NT2. Het gewenste niveau. Deel 1 Behoeftpeiling Programma II
2. Staatsexamen NT2. Het gewenste niveau. Deel 2 Cesuurbepaling productieve vaardigheden Programma II
3. Staatsexamen NT2. Het gewenste niveau. Deel 3 Behoeftpeiling Programma I
4. Staatsexamen NT2. Het gewenste niveau. Deel 4 Cesuurbepaling productieve vaardigheden Programma I

In deze eerste publicatie wordt verslag gedaan van de uitvoering en resultaten van het behoefteonderzoek Staatsexamen Programma II.

4.1 Samenstelling en afname van de vragenlijst

In de onderzoeksaanvraag werd erop gewezen dat bij de het vaststellen van de nieuwe examenprofielen en mogelijke niveauverschillen tussen programma I en II rekening gehouden dient te worden met de niveaus zoals omschreven in het Raamwerk NT2.

Aan respondenten is daarom een vragenlijst voorgelegd waarin de beheersingsuitspraken van het Raamwerk NT2 voor de vijf vaardigheden gesprekken Voeren, Spreken, schrijven, Lezen en Luisteren voor de niveaus A2, B1, B2 en C1 zijn opgenomen. In totaal zijn 114 beheersingsuitspraken voorgelegd. Per vaardigheid zijn de uitspraken in willekeurige volgorde aangeboden, zodat de respondenten niet wisten uit welk niveau een uitspraak afkomstig was. De vragenlijst is digitaal verspreid. Respondenten ontvingen een mail met daarin een instructie en een link naar de website van de Citogroep waar de vragenlijst ingevuld kon worden. De vragenlijst zelf wordt ook nog eens voorafgegaan door een uitgebreide instructie

4.2 Samenstelling respondentgroep

Voor de afname van de vragenlijst zijn actief respondenten benaderd. Men kon zich tevoren aanmelden als respondent, waarna men de vragenlijst kreeg toegestuurd. Het idee hierachter was om zo in ieder geval de juiste respondenten te vinden en om zeker te zijn van respons. De werving van respondenten is voor een deel via de Interuniversitaire Werkgroep Toelatingsexamen Nederlands (IWTN) gegaan. In deze werkgroep hebben vertegenwoordigers van de meeste universiteiten zitting. Zij hebben binnen hun universiteit respondenten gezocht. Daarnaast is gebruik gemaakt van onze eigen contacten in het veld en van de contacten van de leden van de staatsexamencommissie. Ook hebben we zelf actief instellingen benaderd. In totaal hebben 87 mensen zich aangemeld als respondent. Daarvan hebben we 63 vragenlijsten retour gekregen. Dat is een respons van 72%.

⁴ Kaatje Dalderop, Ellie Liemberg, Franke Teunisse (red.), Raamwerk NT2, BVE Raad, De Bilt, juni 2002

Van deze 63 respondenten zijn er 4 uit het bestand verwijderd omdat zij de vragenlijst erg onvolledig hadden ingevuld. Hierna hielden we een bestand over van 59 personen: 2 uit het bedrijfsleven, 37 verbonden aan universiteiten en 20 uit het HBO. Omdat op de respons van twee respondenten uit het bedrijfsleven geen conclusies kunnen worden getrokken zijn de analyses alleen uitgevoerd voor de respondenten van universiteiten en HBO.

4.3 Consistentie van de antwoordpatronen

De uitspraken die in de vragenlijst zijn opgenomen zijn afkomstig uit het Raamwerk NT2 en de checklists behorende bij het portfolio NT2. Dit zijn vertalingen van de Illustrative Scales voor communicatieve taalvaardigheden uit paragraaf 4.4 van het Common European Framework of Reference for Languages (2001). Voor Spreken en Gesprekken Voeren zijn verder de Raamwerkbeschrijvingen voor grammatica, vloeiendheid en uitspraak en intonatie opgenomen, voor Schrijven de beschrijvingen voor grammatica en spelling en interpunctie. Dit zijn vertalingen van de desbetreffende schalen voor linguïstische competenties uit paragraaf 5.2.1 van het CEF. Deze CEF-schalen zijn empirisch geschaald, dat wil zeggen dat uitspraken op hogere niveaus als moeilijker zijn te beschouwen dan uitspraken op lagere niveaus.

De antwoordpatronen van de respondenten in dit Staatsexamenonderzoek bleken op een zeer consistente manier de schaling van de CEF-schalen te weerspiegelen. Dit vormt een zeer sterke aanwijzing dat de vertalingen in het Raamwerk NT2 en de checklists van het portfolio NT2 een betrouwbare Nederlandse versie van het CEF zijn. Daarnaast blijkt dat – terwijl de uitspraken in willekeurige volgorde zijn aangeboden - ook respondenten die niet als deskundigen op het gebied van het CEF beschouwd kunnen worden de niveauverschillen van de uitspraken als zodanig percipiëren. De consistentie van de antwoordpatronen kan tevens de basis zijn voor het vertrouwen in het feit dat de steekproef in dit onderzoek gezien kan worden als een solide steekproef. Dit alles vormt een gezonde basis voor de interpretatie van de onderzoeksresultaten.

4.4 Het niveauprofiel van Staatsexamen Programma II

Het huidige Staatsexamenprogramma II is evenals dat van Staatsexamen programma II tijdens de totstandkoming ervan gepositioneerd op NT2-niveau 3. Dit niveau is globaal te vergelijken met niveau B1 van het CEF. In de loop van de jaren sinds het ontstaan van het Staatsexamen NT2 is men meer en meer gaan spreken van een positionering van programma I op 3+ en programma II op niveau 4-, hoewel hier geen systematisch psychometrisch onderzoek of behoeftepeiling aan ten grondslag heeft gelegen. Het onderhavige onderzoek dient dan ook gezien te worden als een herijking van deze niveaus na ruim tien jaar ervaring met het Staatsexamen NT2.

Tabel 4.4-1 geeft het totaaloverzicht van het profiel van de Staatsexamen programma II zoals dat door respondenten van universiteiten en HBO-instellingen wordt gewenst.

Tabel 4.4-1 Door respondenten gewenst niveauprofiel van het Staatsexamen NT2 programma II

	Aantal uitspraken A2-C1	Universiteit	HBO	Aanbeveling
Spreken				
Descriptoren	9	B2/C1	B2/C1	B2
Grammaticale correctheid	4	B2	B2	B2
Vloeiendheid	4	B2	B2	B2
Uitspraak en intonatie	4	B1/B2	B1	B1
Totaal: alle uitspraken	21	B2	B2	B2
Gesprekken voeren				
Descriptoren	20	B2	B2	B2
Grammaticale correctheid	4	B2	B2	B2
Vloeiendheid	4	B2	B1/B2	B2
Uitspraak en intonatie	4	B2	B1	B1
Totaal: alle uitspraken	32	B2	B2	B2
Schrijven				
Descriptoren	18	B2	B1/B2	B1/B2
Grammaticale correctheid	4	B2	B2	B2
Spelling en interpunctie	4	B2	B2/B1	B2
Totaal	26	B2	B1/B2	B1/B2
Lezen				
Descriptoren	17	B2/C1	B2/C1	B2
Luisteren				
Descriptoren	18	C1	C1	C1

Het niveauprofiel dat door de respondenten gewenst wordt is als volgt:

Spreken/Gesprekken Voeren	B2
Schrijven	B1/B2
Lezen	B2
Luisteren	C1

Spreken / Gesprekken Voeren

De algemene niveau-indicatie voor Spreken /Gesprekken Voeren is B2. Voor Spreken neigt men naar C1 wat betreft de descriptoren. Dit kan samenhangen met het feit dat de descriptoren voor Spreken met name betrekking hebben op monologen. Waarschijnlijk eist men daarvan iets meer dan van de meer interactieve taalvaardigheid die bij gesprekken voeren genoemd worden. Omdat het Staatsexamen Programma II een inhoud heeft die betrekking heeft op zowel de descriptoren van Spreken als van Gesprekken voeren lijkt B2 het meest aanvaardbare niveau. Bij de linguïstische aspecten stelt men verhoudingsgewijs wat lagere eisen aan vloeiendheid en uitspraak en intonatie. Voor grammaticale correctheid is B2 een duidelijk vereiste. Bij de uitwerking van nieuwe beoordelingscriteria zou hier rekening mee gehouden moeten worden.

Schrijven

Aan Schrijven worden, uitgedrukt in niveau-indicaties, de minste eisen gesteld. Men lijkt hier te kiezen voor het grensgebied B1/B2. Wat dit in de praktijk betekent, is niet zonder meer duidelijk. Maar bij nadere uitwerking van de B2 descriptoren tot een nieuw eindtermendocument voor Staatsexamen Programma II zou men ervoor moeten zorgen dat de moeilijkheidsgraad van de schrijfp opdrachten dicht bij B1 dan bij C2 komen te liggen. Ook hier geldt dat grammaticale correctheid op B2 zou moeten liggen, terwijl de met eisen voor spelling en interpunctie soepeler kan worden omgegaan.

Lezen

Voor lezen liggen de eisen op een stevig B2-niveau. Men moet dus kunnen omgaan met redelijk complexe teksten. Een uitwerking van opdrachten op grond van de descriptoren van B2 lijkt gerechtvaardigd.

Luisteren

De eisen die aan luisteren worden gesteld zijn duidelijk het hoogst. Volgens de respondenten zijn luistervaardigheden op C1-niveau vereist.

4.5 Het vereiste niveauprofiel in het licht van een startkwalificatie

De uitgevoerde behoeftepeiling heeft over het algemeen geleid tot een resultaat dat overeenkomt met de vaak impliciete meningen over het benodigde startniveau voor opleidingen op het niveau van universiteit en HBO. B1 is een niveau dat ook in veel andere landen gevraagd wordt als startkwalificatie voor studies in het hoger onderwijs. Ook het feit dat aan de schrijfvaardigheid relatief lagere eisen worden gesteld is niet opzienbarend. Een probleem wordt veroorzaakt door het hoge niveau voor Luisteren. Het is de vraag of een C1 niveau als startkwalificatie niet een veel te hoge drempel opwerpt voor anderstalige studenten.

De resultaten van dit onderzoek geven aan welk niveauprofiel door afnemers van Staatsexamen II gewenst wordt voor beginnende studenten. Of het zonder verdere discussie ook het definitieve profiel zou moeten zijn, is echter vooralsnog de vraag. Een nadere besluitvorming op basis van de gegevens van dit onderzoek lijkt aan te bevelen.

Een ander punt van overweging is de vraag of met de vaststelling van het niveauprofiel voor de diverse vaardigheden ook de inhoud van het examen is omschreven. Naar onze mening is dat niet het geval. Wanneer men de descriptor en de uitspraken over de linguïstisch aspecten nader in ogenschouw neemt, zal duidelijk zijn dat deze omschrijvingen, willen ze kunnen functioneren als een examenspecificatie nadere uitwerking behoeven. De descriptor op de door de respondenten gewenste niveaus kunnen daarvoor een basis vormen.

Bijlage 3.2 Voorbeeld uit de digitale vragenlijst.

Voorbeeld descriptoren Spreken

The screenshot shows a Microsoft Internet Explorer window displaying a web page from <http://www.citogroep.nl/nt2/>. The page content is organized into two rows, each representing a different skill descriptor for speaking. Each row includes an item ID, a score, a description, an explanation (uitleg), and examples (voorbeelden). To the right of each row is a scoring scale from 1 to 5, with radio buttons for each point.

			Score				
			1	2	3	4	5
25105	1	<p>Kan iets uitgebreid beschrijven of een lang verhaal vertellen.</p> <p><i>uitleg:</i> <i>Kan onderwerpen met elkaar verbinden, bepaalde punten uitwerken en het geheel met een passende conclusie afronden.</i> <i>Maakt goed gebruik van intonatie en klemtoon om nuances in betekenis over te brengen.</i></p> <p>voorbeelden:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kan verslag doen van het mislukken van een project en van de oorzaken die daaraan ten grondslag liggen.• Kan in een evaluatiegesprek sterke en zwakke punten in het eigen leerproces beschrijven.• Kan als getuige voor een rechtbank zijn/haar ervaringen of waarnemingen beschrijven.	☐	☐	☐	☐	☐
25206	2	<p>Kan een duidelijk en goed opgebouwde presentatie houden over complexe onderwerpen.</p> <p><i>uitleg:</i> <i>Licht verschillende standpunten toe, draagt argumenten aan, geeft voorbeelden. Reageert spontaan en zonder moeite op vragen uit het publiek.</i> <i>Kan door middel van intonatie ook ironie en fijnere betekenisnuances uitdrukken.</i></p> <p>voorbeelden:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kan een presentatie houden waarin verschillende opties om een probleem op te lossen en de consequenties van de diverse opties worden belicht.• Kan een presentatie geven over een voorgenomen of uitgevoerd scriptieonderzoek: kan een plan toelichten en over bevindingen of	☐	☐	☐	☐	☐

The taskbar at the bottom shows the Start button and several open applications: Verzonden items..., Microsoft Excel, Rapport deel 1..., Rekenmachine, onderzoek eindt..., Behoeftonde..., and Internet. The system clock shows 15:21.

Bijlage 3.4.4

Gemiddelde beoordeling noodzakelijkheid descriptoren en linguïstische aspecten Spreken

Verklaring cijfers:

Gemiddelde waarde 1: Is zeker nog niet vereist als startkwalificatie

Gemiddelde waarde 2: Hoeft men niet per se te kunnen als startkwalificatie

Gemiddelde waarde 3: Moet men in de meeste gevallen wel kunnen als startkwalificatie

Gemiddelde waarde 4: Moet men in ieder geval -zonder probleem - kunnen als startkwalificatie

Toelichting:

Is het gemiddelde hoger dan 3,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid zeker vereist is als startkwalificatie

Ligt het gemiddelde tussen de 2,5 en 3,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid meestal vereist is als startkwalificatie

Ligt het gemiddelde tussen de 1,5 en 2,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid niet per se vereist is als startkwalificatie

Is het gemiddelde lager dan 1,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid zeker niet vereist is als startkwalificatie

Het gaat hier om gemiddelden. Vanzelfsprekend lopen de meningen van respondenten uiteen. Daarom is ook de standaarddeviatie opgenomen in de tabellen. Hoe kleiner de standaarddeviatie des te meer de respondenten het eens zijn. Als vuistregel kan gezegd worden dat 66% van de respondenten een antwoord geeft dat ligt tussen één standaarddeviatie boven en onder het gemiddelde,

Spreken Descriptoren A2

Code	vnr	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
22105	1	s7	Kan informatie geven over zichzelf en anderen. <i>Kan in een serie korte zinnen achter elkaar iets vertellen over zijn/haar opleiding, werk, familie. Kan uitleggen wat zijn/haar plannen en uw interesses of hobby's zijn.</i>	Gem.	3,9	3,6
				SD	0,24	0,50
				N	34	22
22205	2	s3	Kan op een eenvoudige manier gebeurtenissen en ervaringen beschrijven. <i>Kan dingen beschrijven die in het verleden gebeurd zijn: gisteren, vorig jaar, vroeger.</i>	Gem.	3,8	3,9
				SD	0,42	0,36
				N	36	21
22306	3	s5	Kan een eenvoudig, kort, vooraf ingeoeft praatje houden voor een groep. <i>Gebruikt korte zinnen. Als men vastloopt in een zin, begint men opnieuw. Spreekt met een accent, maar is goed te volgen. Als men een vraag uit het publiek niet goed begrijpt vraagt men om herhaling. Ook kan men hulp vragen bij het formuleren van het antwoord op een vraag.</i>	Gem.	3,8	3,9
				SD	0,37	0,29
				N	37	23
Totaal Descriptoren Spreken A2				Gem.	3,9	3,8
				SD	0,22	0,31
				N	37	23

Descriptoren Spreken B1

Code	vnr	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
2310 5	4	S4	<p>Kan een verhaal vertellen en een ervaring beschrijven.</p> <p><i>Kan vrij vlot een beschrijving geven van iets op eigen vakterrein of interessegebied. Kan gedetailleerd verslag doen van een gebeurtenis, en eigen gevoelens en reacties beschrijven. Men praat eenvoudig, door punten achter elkaar op te sommen.</i></p>	Gem.	3,6	3,6
				SD	0,50	0,66
				N	36	22
23206	5	S8	<p>Kan een eenvoudige presentatie, spreekbeurt of toespraak houden.</p> <p><i>Kan een praatje voorbereiden. Uitspraak en intonatie klinken buitenlands, maar men is goed te begrijpen. De hoofdpunten van het verhaal legt men redelijk nauwkeurig uit.</i></p>	Gem.	3,8	3,5
				SD	0,40	0,60
				N	37	22
Totaal Descriptoren Spreken B1				Gem.	3,7	3,6
				SD	0,38	0,45
				N	37	22

Descriptoren Spreken B2

Code	vnr	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
24105	6	S6	<p>Kan een verhaal systematisch opbouwen en belangrijke punten en relevante details goed naar voren brengen.</p> <p><i>Kan vlot doorpraten, zonder veel pauzes. De grammaticale fouten die men maakt zijn niet storend voor het begrip. Als men merkt dat men fouten maakt, verbetert men zichzelf.</i></p>	Gem.	2,9	2,9
				SD	0,72	0,69
				N	37	23
24206	7	S9	<p>Kan een duidelijk en gedetailleerd betoog houden over onderwerpen uit de eigen interessesfeer of werkgebied.</p> <p><i>Men spreekt vlot en spontaan. Men aarzelt af en toe als men zoekt naar een grammaticale structuur of een uitdrukking. De uitspraak is duidelijk en natuurlijk. Men reageert vlot op vragen uit het publiek.</i></p>	Gem.	2,8	2,8
				SD	0,91	0,81
				N	37	21
Totaal Spreken B2				Gem.	2,9	2,8
				SD	0,71	0,65
				N	37	23

Descriptoren Spreken C1

Code	vnr	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
2510 5	8	S1	<p>Kan iets uitgebreid beschrijven of een lang verhaal vertellen.</p> <p><i>Kan onderwerpen met elkaar verbinden, bepaalde punten uitwerken en het geheel met een passende conclusie afronden.</i></p> <p><i>Maakt goed gebruik van intonatie en klemtoon om nuances in betekenis over te brengen.</i></p>	Gem.	2,9	2,8
				SD	0,85	0,75
				N	37	22
2520 6	9	S2	<p>Kan een duidelijk en goed opgebouwde presentatie houden over complexe onderwerpen.</p> <p><i>Licht verschillende standpunten toe, draagt argumenten aan, geeft voorbeelden. Reageert spontaan en zonder moeite op vragen uit het publiek.</i></p> <p><i>Kan door middel van intonatie ook ironie en fijnere betekenism nuances uitdrukken.</i></p>	Gem.	2,4	2,5
				SD	0,87	0,73
				N	37	23
Totaal Spreken C1				Gem.	2,7	2,7
				SD	0,77	0,66
				N	37	23

Grammaticale correctheid Spreken

Code	Ni- veau	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
22819	A2	S10	Maakt correct gebruik van eenvoudige constructies, maar uitingen bevatten nog systematisch elementaire fouten.	Gem.	3,7	3,7
				SD	0,54	0,49
				N	33	20
23819	B1	S11	Maakt redelijk accuraat gebruik van frequente 'routines' en patronen die horen bij over het algemeen voorspelbare situaties.	Gem.	3,6	3,3
				SD	0,56	0,72
				N	34	21
24819	B2	S12	Vertoont een vrij uitgebreide beheersing van de grammatica en maakt gebruik van complexe zinsvormen. Er zijn geen fouten die de begrijpelijkheid in de weg staan. De meeste fouten worden door de spreker zelf hersteld.	Gem.	2,9	2,7
				SD	0,78	0,66
				N	36	20
25819	C1	S13	Het gebruik van de grammatica is voortdurend accuraat. Fouten zijn zeldzaam, moeilijk te ontdekken en over het algemeen worden ze, wanneer ze wel voorkomen, direct gecorrigeerd.	Gem.	2,0	2,1
				SD	0,83	0,79
				N	37	20

Vloeiendheid Spreken

Code	Niveau	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
22820	A2	S14	De spreker produceert overwegend zeer korte uitingen, met veel pauzes, valse starts en herformuleringen.	Gem.	3,8	3,7
				SD	0,41	0,82
				N	29	15
23820	B1	S15	De spreker is goed te volgen, alhoewel pauzes voor grammaticale en lexicale planning en herstel van fouten, vooral in langere stukken vrij geproduceerde tekst, veel voorkomen.	Gem.	3,5	3,4
				SD	0,56	0,51
				N	35	18
24820	B2	S16	De spreker produceert stukken tekst worden in een vrij vast tempo, alhoewel de spreker soms aarzelt wanneer hij/zij zoekt naar patronen en uitdrukkingen. Er zijn nog maar weinig opvallend lange pauzes.	Gem.	3,0	3,0
				SD	0,60	0,67
				N	37	19
25820	C1	S17	De spreker drukt zich vloeiend en spontaan uit. Alleen een conceptueel moeilijk onderwerp kan een natuurlijke, vloeiende woordenstroom in de weg staan.	Gem.	2,2	2,0
				SD	0,93	0,75
				N	35	19

Uitspraak en intonatie Spreken

Code	Niveau	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
22821	A2	S18	De uitspraak is duidelijk genoeg om de spreker te kunnen volgen, ondanks een hoorbaar accent. Luisteraars zullen af en toe om herhaling moeten vragen.	Gem.	3,8	3,4
				SD	0,44	0,68
				N	36	20
23821	B1	S19	De uitspraak is duidelijk verstaanbaar, zelfs met een accent en af en toe een verkeerd uitgesproken woord.	Gem.	3,6	3,3
				SD	0,50	0,67
				N	37	19
24821	B2	S20	Duidelijke, natuurlijke uitspraak en intonatie.	Gem.	2,6	2,4
				SD	0,93	0,61
				N	36	19
25821	C1	S21	De intonatie is gevarieerd en klemtoon wordt correct gebruikt om betekenisverschillen uit te drukken.	Gem.	2,4	2,5
				SD	1,01	1,07
				N	37	19

Bijlage 3.4.5

Gemiddelde beoordeling noodzakelijkheid descriptoren en linguïstische aspecten Gesprekken Voeren

Verklaring cijfers:

Gemiddelde waarde 1: Is zeker nog niet vereist als startkwalificatie

Gemiddelde waarde 2: Hoeft men niet per se te kunnen als startkwalificatie

Gemiddelde waarde 3: Moet men in de meeste gevallen wel kunnen als startkwalificatie

Gemiddelde waarde 4: Moet men in ieder geval -zonder probleem - kunnen als startkwalificatie

Toelichting:

Is het gemiddelde hoger dan 3,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid zeker vereist is als startkwalificatie

Ligt het gemiddelde tussen de 2,5 en 3,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid meestal vereist is als startkwalificatie

Ligt het gemiddelde tussen de 1,5 en 2,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid niet per se vereist is als startkwalificatie

Is het gemiddelde lager dan 1,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid zeker niet vereist is als startkwalificatie

Het gaat hier om gemiddelden. Vanzelfsprekend lopen de meningen van respondenten uiteen. Daarom is ook de standaarddeviatie opgenomen in de tabellen. Hoe kleiner de standaarddeviatie des te meer de respondenten het eens zijn. Als vuistregel kan gezegd worden dat 66% van de respondenten een antwoord geeft dat ligt tussen één standaarddeviatie boven en onder het gemiddelde.

Gesprekken voeren Descriptoren A2

Code	vnr	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
32107	1	gv16	<p>Kan op een eenvoudige manier sociale contacten leggen en onderhouden.</p> <p><i>Kan standaardzinnen gebruiken om iemand te bedanken, uit te nodigen, te vragen hoe het met iemand gaat. Kan een gesprekje voeren met iemand die daar moeite voor doet, maar is nog niet in staat om zelfstandig een gesprek gaande te houden.</i></p>	Gem.	3,6	3,6
				SD	0,65	0,50
				N	35	19
32208	2	Gv12	<p>Kan in een groepsbijeenkomst zijn mening geven, als die gevraagd wordt.</p> <p><i>Het gaat over vertrouwde onderwerpen. Als iemand de vraag niet meteen begrijpt, kan hij vragen om herhaling. Men antwoordt in korte, eenvoudige zinnen.</i></p>	Gem.	3,6	3,5
				SD	0,49	0,62
				N	36	18
32309	3	Gv14	<p>Kan in winkels en bij instanties zeggen en vragen wat hij nodig heeft.</p> <p><i>Het gaat om het vragen en geven van informatie in korte, eenvoudige zinnen. Men praat met veel pauzes in de zinnen. Als men er niet uitkomt, begint men een zin opnieuw.</i></p>	Gem.	3,8	3,6
				SD	0,57	0,51
				N	32	18
32409	4	Gv19	<p>Kan korte gesprekken voeren om dingen te regelen.</p> <p><i>Het gaat over eenvoudige onderwerpen en dingen die men vaak doet. De gesprekspartner spreekt langzaam en duidelijk.</i></p>	Gem.	3,8	3,6
				SD	0,38	0,51
				N	35	19
32510	5	Gv3	<p>Kan korte gesprekken voeren over alledaagse zaken.</p> <p><i>Kan in eenvoudige, korte zinnen informatie uitwisselen. De gesprekspartner gaat na of hij begrepen wordt en helpt met het formuleren van wat iemand wil zeggen.</i></p>	Gem.	3,9	3,6
				SD	0,29	0,60
				N	34	19
32610	6	gv11	<p>Kan eenvoudige telefoongesprekken voeren.</p> <p><i>Kan een persoon of instantie opbellen, zeggen wie men is en wie men wil spreken. Kan zo nodig een bericht achterlaten (of inspreken op een antwoordapparaat) en/of zeggen dat men terug zal bellen.</i></p> <p><i>Weet wat men moet zeggen als men een verkeerd telefoonnummer heeft gekozen.</i></p>	Gem.	3,8	3,4
				SD	0,56	0,92
				N	33	18
Totaal Descriptoren Gesprekken Voeren A2				Gem.	3,8	3,6
				SD	0,36	0,45
				N	37	19

Descriptoren Gesprekken Voeren B1

Code	vnr	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
33107	7	Gv20	<p>Kan spontaan meedoen aan alledaagse informele gesprekken.</p> <p><i>Het gaat hier om het onderhouden van sociaal contact. Kan gevoelens uitdrukken en reageren op gevoelens van anderen. Begrijpt wat mensen tegen hem zeggen. Moet soms om herhaling van een woord of uitdrukking vragen. Kan goed meepraten, maar is soms moeilijk te begrijpen als men probeert iets ingewikkelds duidelijk te maken.</i></p>	Gem.	3,2	3,2
				SD	0,82	0,71
				N	36	19
33208	8	Gv1	<p>Kan in beperkte mate deelnemen aan bijeenkomsten over praktische problemen in dagelijkse leef- of werkomgeving.</p> <p><i>Het gaat om bijeenkomsten waarin duidelijk gesproken wordt in standaardtaal. Het uitwisselen van informatie en het bespreken van praktische zaken staat voorop. Kan iets uitleggen of een voorbeeld geven. Kan klachten en kritiek uiten en daarop reageren. Actief meedoen aan het gesprek is nog moeilijk.</i></p>	Gem.	3,6	3,6
				SD	0,55	0,51
				N	36	19
33309	9	Gv6	<p>Kan eenvoudige gesprekken voeren om zaken te regelen.</p> <p><i>De gesprekspartners spreken duidelijk. Kan om uitleg vragen als moeilijke woorden of uitdrukkingen gebruikt worden. Kan zeggen waarom iets een probleem is. Kan een mening geven of iets uitleggen. Kan op een beleefde manier zeggen het ergens mee eens of oneens te zijn.</i></p>	Gem.	3,6	3,5
				SD	0,55	0,51
				N	35	19
33410	10	Gv9	<p>Kan eenvoudige gesprekken voeren om informatie uit te wisselen.</p> <p><i>Vraagt en geeft feitelijke informatie. Kan gedetailleerde informatie vragen. Kan in een gesprek zelf over een nieuw onderwerp beginnen. Weet wanneer je iemand met "u" of met "jij" moet aanspreken. Weet wanneer Nederlanders iets onbeleefd vinden.</i></p>	Gem.	3,8	3,6
				SD	0,42	0,61
				N	36	19
33507	11	Gv10	<p>Kan routinematige telefoongesprekken voeren.</p> <p><i>Het gaat om telefoongesprekken over vertrouwde onderwerpen of over zaken waar iemand bijvoorbeeld in zijn werk veel mee te maken heeft.</i></p>	Gem.	3,6	3,2
				SD	0,65	0,96
				N	34	19
Totaal Descriptoren Gesprekken Voeren B1				Gem.	3,6	3,4
				SD	0,42	0,54
				N	36	19

Descriptoren Gesprekken Voeren B2

Code	vnr	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
34107	12	Gv4	<p>Kan vlot en met gemak deelnemen aan informele gesprekken.</p> <p>Reageert vloeiend en spontaan op wat anderen zeggen. Kan een gesprek voeren zonder dat hij of de gesprekspartners zich voor wat betreft de taal extra moeten inspannen. Kan gevoelens op een genuanceerde manier duidelijk maken. Kan aangeven wat bepaalde ervaringen of gebeurtenissen voor iemand persoonlijk betekenen.</p>	Gem.	2,8	2,6
				SD	0,93	0,84
				N	37	19
34208	13	Gv7	<p>Kan actief deelnemen aan bijeenkomsten over allerlei zaken.</p> <p><i>Kan een probleem helder uiteenzetten, een standpunt verwoorden, voor- en nadelen bespreken, een compromisvoorstel doen en oorzaken, gevolgen en denkbeeldige situaties bespreken.</i></p> <p><i>Kan ook moeilijke zaken beleefd uitleggen.</i></p>	Gem.	2,9	3,1
				SD	0,81	0,71
				N	36	19
34309	14	Gv13	<p>Kan problemen bespreken en onderhandelen over oplossingen.</p> <p><i>Het gaat hier om lastige gesprekken. Mensen zover zien te krijgen dat ze iets voor je doen of geld (terug)betalen. Hier is de manier waarop iemand iets zegt, heel belangrijk.</i></p>	Gem.	2,7	2,8
				SD	0,81	0,75
				N	37	17
34410	15	Gv8	<p>Kan langere gesprekken voeren over algemene onderwerpen en over onderwerpen die niet per se met beroep of vakterrein te maken hebben.</p> <p><i>Het gaat om gesprekken waarin uitgebreide en gedetailleerde informatie wordt uitgewisseld. Spreekt vlot, uitspraak klinkt natuurlijk. Af en toe aarzeling om een woord of uitdrukking te zoeken. Maakt geen grammaticale fouten meer die onbegrip veroorzaken. Kan fouten zelf herstellen.</i></p>	Gem.	2,8	2,6
				SD	0,79	0,83
				N	37	19
34507	16	Gv5	<p>Kan alle normaal voorkomende telefoongesprekken voeren.</p> <p><i>Het gaat om gesprekken waarin iemand allerlei zaken in werk of dagelijks leven mee te maken heeft, per telefoon regelt.</i></p> <p><i>Kan duidelijk maken waarvoor hij belt, een onderwerp of probleem bespreken, informatie geven en vragen en het gesprek op een prettige manier afronden.</i></p>	Gem.	3,2	2,9
				SD	0,81	0,85
				N	34	19
Totaal Descriptoren Gesprekken Voeren B2				Gem.	2,9	2,8
				SD	0,67	0,64
				N	37	19

Descriptoren Gesprekken Voeren C1

Code	vnr	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
35107	17	Gv2	<p>Kan in sociale situaties een actieve bijdrage leveren aan de gesprekken.</p> <p><i>Kan gesprekken, ook over abstracte of ingewikkelde onderwerpen, met gemak volgen en eraan meedoen. Kan dat ook in emotionele gesprekken of als er toespelingen of grappen gemaakt worden. Kan dat ook wanneer men niet altijd standaardtaal spreekt.</i></p>	Gem.	2,7	2,7
				SD	0,91	0,82
				N	37	19
35208	18	Gv17	<p>Kan een actieve bijdrage leveren aan vergaderingen en onderhandelingsgesprekken.</p> <p><i>Kan met gemak aan discussies meedoen, ook als het gaat over ingewikkelde en minder bekende onderwerpen. Kan een formeel standpunt verdedigen. Kan vloeiend, spontaan en op een gepaste manier reageren op vragen en commentaar. Kan complexe tegenargumentaties beantwoorden.</i></p>	Gem.	2,4	2,5
				SD	0,72	0,90
				N	37	19
35310	19	Gv18	<p>Kan allerlei soorten gesprekken met gemak voeren, ook als het gaat over ingewikkelde onderwerpen en over onderwerpen buiten interessegebied of vakterrein.</p> <p><i>Spreekt vloeiend en spontaan. Kent zoveel woorden en uitdrukkingen dat hij met gemak iets kan omschrijven. Maakt nog wel eens een fout maar dat valt de anderen meestal niet op.</i></p>	Gem.	2,2	2,1
				SD	0,66	0,85
				N	37	19
35407	20	Gv15	<p>Kan telefoongesprekken voeren in minder voorspelbare omstandigheden.</p> <p><i>Het gaat om gesprekken waarin men iemand van iets moet overtuigen. Of men moet iemand die ergens heel boos over is, kalmeren. Het vinden van de goede toon is hierbij heel belangrijk.</i></p>	Gem.	2,5	2,4
				SD	0,79	0,84
				N	33	19
Totaal Descriptoren Gesprekken Voeren B2				Gem.	2,4	2,4
				SD	0,65	0,72
				N	37	19

Grammaticale correctheid Gesprekken Voeren

Code	Niveau	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
32819	A2	Gv21	Maakt correct gebruik van eenvoudige constructies, bevat echter ook systematisch elementaire fouten.	Gem.	3,7	3,5
				SD	0,45	0,72
				N	34	17
33819	B1	Gv22	Maakt redelijk accuraat gebruik van frequente routines en patronen die horen bij voorspelbare situaties.	Gem.	3,6	3,4
				SD	0,49	0,60
				N	35	19
34819	B2	Gv23	Gebruikt de grammatica redelijk correct. Eventuele kleine afwijkingen doen geen afbreuk aan de begrijpelijkheid en worden vaak hersteld. Enige complexe zinsvormen komen voor.	Gem.	3,1	3,2
				SD	0,68	0,60
				N	36	19
34819	C1	Gv23	Gebruikt de grammatica redelijk correct. Eventuele kleine afwijkingen doen geen afbreuk aan de begrijpelijkheid en worden vaak hersteld. Enige complexe zinsvormen komen voor.	Gem.	2,0	2,2
				SD	0,76	0,90
				N	37	19

Vloeiendheid Gesprekken Voeren

Code	Niveau	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
32820	A2	gv25	De spreker produceert zeer korte uitingen, met veel voorkomende pauzes, valse starts en het herformuleren van uitingen.	Gem.	3,8	3,7
				SD	0,49	0,46
				N	29	15
33820	B1	Gv26	De spreker is goed te volgen, alhoewel pauzes voor grammaticale en lexicale planning en herstel van fouten, vooral in langere stukken vrij geproduceerde tekst, veel voorkomen.	Gem.	3,5	3,3
				SD	0,56	0,57
				N	35	18
34820	B2	Gv27	Het tempo is over het algemeen en voor langere gedeelten vrij vast, alhoewel ook aarzelingen voorkomen waar de spreker zoekt naar patronen en uitdrukkingen. Er zijn nog maar weinig opvallend lange pauzes.	Gem.	2,9	2,9
				SD	0,62	0,66
				N	37	17
35820	C1	Gv28	De uitdrukkingwijze is vloeiend en spontaan. Het gesprek verloopt zonder zichtbare inspanning.. Alleen een conceptueel moeilijk onderwerp kan een natuurlijke, vloeiende woordenstroom in de weg staan.	Gem.	2,1	2,1
				SD	0,95	0,94
				N	37	19

Uitspraak en intonatie Gesprekken Voeren

Code	Niveau	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
32821	A2	Gv29	De uitspraak is duidelijk genoeg om verstaanbaar te zijn, ondanks een hoorbaar accent. Gesprekspartners vragen af en toe om herhaling.	Gem.	3,7	3,6
				SD	0,47	0,70
				N	35	17
33821	B1	Gv30	De uitspraak is duidelijk verstaanbaar, alhoewel gekleurd door een accent en af en toe een verkeerd uitgesproken woord.	Gem.	3,4	3,3
				SD	0,64	0,65
				N	36	19
34821	B2	Gv31	Duidelijke, natuurlijke uitspraak en intonatie.	Gem.	2,6	2,3
				SD	0,84	0,81
				N	36	19
35821	C1	Gv32	De intonatie is gevarieerd en klemtoon wordt correct gebruikt om betekenisverschillen uit te drukken.	Gem.	2,2	2,1
				SD	0,91	0,74
				N	37	19

Bijlage 3.4.6

Gemiddelde beoordeling noodzakelijkheid descriptoren en linguïstische aspecten Schrijven

Verklaring cijfers:

Gemiddelde waarde 1: Is zeker nog niet vereist als startkwalificatie

Gemiddelde waarde 2: Hoeft men niet per se te kunnen als startkwalificatie

Gemiddelde waarde 3: Moet men in de meeste gevallen wel kunnen als startkwalificatie

Gemiddelde waarde 4: Moet men in ieder geval -zonder probleem - kunnen als startkwalificatie

Toelichting:

Is het gemiddelde hoger dan 3,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid zeker vereist is als startkwalificatie

Ligt het gemiddelde tussen de 2,5 en 3,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid meestal vereist is als startkwalificatie

Ligt het gemiddelde tussen de 1,5 en 2,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid niet per se vereist is als startkwalificatie

Is het gemiddelde lager dan 1,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid zeker niet vereist is als startkwalificatie

Het gaat hier om gemiddelden. Vanzelfsprekend lopen de meningen van respondenten uiteen. Daarom is ook de standaarddeviatie opgenomen in de tabellen. Hoe kleiner de standaarddeviatie des te meer de respondenten het eens zijn. Als vuistregel kan gezegd worden dat 66% van de respondenten een antwoord geeft dat ligt tussen één standaarddeviatie boven en onder het gemiddelde.

Schrijven Descriptoren A2

Code	vnr	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
52115	1	Sc2	<p>Kan heel eenvoudige persoonlijke brieven schrijven.</p> <p><i>Het gaat om korte briefjes om iemand te bedanken, of om iets te vragen of te vertellen.</i></p> <p><i>Men gebruikt voorbeeldzinnen of zinnen die men zelf bedenkt. Als men zelf zinnetjes maakt, kan men nog wel veel grammaticale fouten maken. Spelfouten komen ook veel voor. Toch kan de lezer het briefje goed begrijpen.</i></p>	Gem.	3,8	3,4
				SD	0,56	0,62
				N	33	18
52215	2	Sc6	<p>Kan korte emailberichten schrijven.</p> <p><i>Het gaat om korte berichtjes in telegramstijl. Men maakt korte zinnetjes. Grammaticale fouten en spelfouten komen nog wel veel voor. Maar de ontvangers van de mails begrijpen zonder moeite wat men wilde schrijven.</i></p>	Gem.	3,9	3,8
				SD	0,28	0,43
				N	36	18
52316	3	Sc10	<p>Kan notities en aantekeningen maken voor zichzelf en voor anderen.</p> <p><i>Men gebruikt vaak losse woorden. Men maakt ook korte zinnetjes. Soms maakt men wat langere zinnen door woorden als 'en' en 'maar' te gebruiken. Men maakt dan nog wel veel grammaticale fouten. Ook spelfouten komen regelmatig voor. De lezers begrijpen zonder moeite wat men bedoelde toen men de tekst schreef.</i></p>	Gem.	3,6	3,4
				SD	0,49	0,62
				N	36	18
52417	4	Sc12	<p>Kan formulieren die men regelmatig tegenkomt in dagelijks leven of werk, invullen.</p> <p><i>Men vult losse woorden in of schrijft een kort zinnetje op. Namen en adressen schrijft men foutloos. In korte zinnetjes kan men nog wel taal- en schrijffouten maken.</i></p>	Gem.	3,7	3,4
				SD	0,58	0,70
				N	35	18
52518	5	Sc17	<p>Kan een kort stukje schrijven over zijn/haar familie, buurt of stad, school, werk.</p> <p><i>Men gebruikt korte, eenvoudige zinnen. Men maakt gebruik van voorbeeldzinnen. Men maakt taal- en spelfouten, maar het geheel is goed te begrijpen.</i></p>	Gem.	3,7	3,4
				SD	0,71	0,70
				N	30	18
Totaal Descriptoren Schrijven A2				Gem.	3,7	3,5
				SD	0,37	0,51
				N	37	18

Descriptoren Schrijven B1

Code	vnr	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
5311 5	6	Sc8	<p>Kan persoonlijke brieven schrijven over allerlei dingen uit zijn/haar dagelijks leven.</p> <p><i>Kan vertellen wat men meegemaakt heeft, schrijven over zijn/haar gevoelens, en over dingen die gebeurd zijn.</i></p> <p><i>Men schrijft eenvoudig. Gebruikt veel korte zinnen en vaste 'formules'. Kan meestal het verband tussen de zinnen duidelijk maken met woorden als "en toen", "daarna", "omdat".</i></p> <p><i>De spelling, het gebruik van leestekens -komma's, vraagtekens- is zo goed dat de lezer de tekst zonder moeite kan begrijpen.</i></p>	Gem.	3,4	2,9
				SD	0,66	0,83
				N	34	18
53215	7	Sc5	<p>Kan korte, eenvoudige zakelijke brieven schrijven.</p> <p><i>Het gaat om standaardbriefjes naar instanties, bedrijven, school of werk.</i></p> <p><i>Men schrijft eenvoudig. Vaak gebruik t men voorbeelden waar bepaalde zinnen en vaste 'formules' uit overgeschreven worden.</i></p> <p><i>Kan meestal het verband tussen de zinnen duidelijk maken met woorden als "en toen", "daarna", "omdat".</i></p> <p><i>Kijkt een briefje goed na, zodat er weinig of geen grammaticale fouten en spelfouten in zitten. Een briefje ziet er keurig uit. Het voldoet aan de eisen die er in Nederland worden gesteld.</i></p>	Gem.	3,5	3,2
				SD	0,65	0,86
				N	36	18
53315	8	Sc3	<p>Kan in zijn/haar werk en in het dagelijks leven van e-mail gebruik maken.</p> <p><i>Schrijft korte berichtjes. Gebruikt vaak voorbeelden waar men bepaalde zinnen en vaste 'formules' uit haalt. Kan meestal het verband tussen de zinnen duidelijk maken met woorden als "en toen", "daarna", "omdat".</i></p> <p><i>Als men zelf zinnen maakt, zijn ze meestal kort en simpel. De spelling en het gebruik van leestekens -komma's, vraagtekens- is zo dat de lezer uw tekst zonder moeite kan begrijpen.</i></p>	Gem.	3,8	3,7
				SD	0,38	0,46
				N	35	18
5341 6	9	sc11	<p>Kan berichten maken waarin men eenvoudige informatie doorgeeft aan mensen in zijn/haar omgeving.</p> <p><i>Het gaat om berichten voor bijvoorbeeld vrienden, mensen die bij thuis iets komen brengen of repareren, docenten, collega's. Men schrijft eenvoudig, maar kan meestal het verband tussen de zinnen duidelijk maken met woorden als "en toen", "daarna", "omdat".</i></p> <p><i>Men maakt nog wel fouten. Maar men zorgt dat de punten die men belangrijk vindt, goed en duidelijk in het bericht staan.</i></p>	Gem.	3,7	3,4
				SD	0,48	0,63
				N	36	16
5351 7	10	Sc13	<p>Kan heel korte verslagen schrijven volgens een vaste indeling.</p> <p><i>Schrijft over gebeurtenissen of activiteiten die men goed kent vanuit werk of opleiding. Schrijft eenvoudig en maakt meestal korte zinnen. Kan meestal het verband tussen de zinnen duidelijk maken met woorden als "en toen", "daarna", "omdat".</i></p> <p><i>Men kijkt de tekst goed na, zodat er weinig taal- en spelfouten in zitten. De lezers kunnen de tekst over het algemeen goed begrijpen.</i></p>	Gem.	3,6	3,6
				SD	0,69	0,62
				N	36	17
53618	11	Sc1	<p>Kan een eenvoudige tekst schrijven over een onderwerp dat men goed kent of over iets dat men heeft meegemaakt.</p> <p><i>Schrijft eenvoudig. Gebruikt veel korte zinnen en vaste 'formules'. Kan meestal het verband tussen de zinnen duidelijk maken met woorden als "en toen", "daarna", "omdat".</i></p> <p><i>De spelling, het gebruik van leestekens -komma's, vraagtekens- is zo goed dat de lezer de tekst zonder moeite kan begrijpen.</i></p>	Gem.	3,6	3,5
				SD	0,60	0,61
				N	36	19
Totaal Descriptoren Schrijven B1				Gem.	3,6	3,4
				SD	0,38	0,55
				N	37	19

Descriptoren Schrijven B2

Code	vnr	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
54115	12	Sc9	<p>Kan brieven schrijven waarin men emoties uitdrukt en aangeef wat bepaalde gebeurtenissen voor hem/haar persoonlijk betekenen.</p> <p><i>Men beschikt over voldoende taal om iets duidelijk te beschrijven en om zijn/haar mening te geven over de meeste algemene onderwerpen die voor hem/haar van belang zijn in het dagelijks leven of in het werk.</i></p> <p><i>Men kan een duidelijke, goed samenhangende tekst schrijven. De grammatica is vrij goed. Men maakt geen fouten waardoor de lezer iets niet begrijpt. De spelling en het gebruik van leestekens is goed, maar niet helemaal foutloos.</i></p>	Gem.	2,6	2,5
				SD	0,88	0,90
				N	35	19
5421 5	13	Sc14	<p>Kan adequate zakelijke brieven schrijven.</p> <p><i>Kan zakelijke brieven schrijven over de meest voorkomende onderwerpen die voor hem/haar van belang zijn in het dagelijks leven of in het werk. Men houdt rekening met de lezer. Men kan bijvoorbeeld op een beleefde manier schrijven dat men boos of ontevreden is. Men kan ook details duidelijk maken. Men kan zijn/haar mening geven, en daarbij argumenten formuleren.</i></p> <p><i>De brieven zitten goed in elkaar. Men kijkt brieven goed na, zodat grammaticale fouten en spelfouten zelden voorkomen</i></p>	Gem.	2,7	2,2
				SD	0,78	1,03
				N	37	19
5431 7	14	Sc18	<p>Kan een verslag of rapport schrijven waarin men een argument uitwerkt en voor- en nadelen van keuzes toelicht.</p> <p><i>Kan een duidelijke, goed samenhangende tekst schrijven. Kan daarbij informatie uit verschillende bronnen gebruiken. De grammatica is vrij goed. Men maakt geen fouten waardoor de lezer iets niet begrijpt. De spelling en het gebruik van leestekens is goed, maar niet helemaal foutloos.</i></p>	Gem.	2,8	2,5
				SD	0,79	0,61
				N	37	19
54418	15	Sc4	<p>Kan allerlei onderwerpen binnen het eigen interessegebied helder en gedetailleerd beschrijven.</p> <p><i>Beschikt over voldoende taal om iets duidelijk te beschrijven en om zijn/haar mening te geven. De tekst is goed te begrijpen door een duidelijke indeling in paragrafen en het gebruik van kopjes.</i></p>	Gem.	3,0	2,8
				SD	0,85	1,01
				N	37	19
Totaal Descriptoren Schrijven B2				Gem.	2,8	2,5
				SD	0,69	0,75
				N	37	19

Descriptoren Schrijven C1

Code	vnr	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
5511 5	16	Sc16	<p>Kan met gemak corresponderen over allerlei zaken in persoonlijk leven en werk.</p> <p><i>Kan brieven schrijven waarin men zijn/haar mening geeft over bepaalde onderwerpen. Kan zijn/haar opvattingen vergelijken met die van anderen en ondersteunen met argumenten. Kan meestal goed onder woorden brengen wat men precies bedoelt. Beheerst daarbij verschillende stijlen, van zakelijk tot meer humoristisch en informeel.</i></p>	Gem.	2,2	2,1
				SD	0,83	0,83
				N	35	18
5521 7	17	Sc15	<p>Kan heldere, goed gestructureerde verslagen en rapporten schrijven over complexe onderwerpen.</p> <p><i>Kan ingewikkelde dingen zó beschrijven dat de lezer ze begrijpt. Gebruikt voorbeelden om zijn/haar bedoeling duidelijk te maken en kan zijn/haar standpunt goed beargumenteren. Ook details kan men duidelijk maken. Maakt zelden grammaticale fouten.</i></p>	Gem.	2,0	1,9
				SD	0,77	0,62
				N	36	19
55318	18	Sc7	<p>Kan goed gestructureerde en goed uitgewerkte beschrijvingen en beeldende teksten schrijven.</p> <p><i>Gebruikt een natuurlijke stijl die past bij de lezer die men in gedachten heeft. Kent zoveel woorden dat men niet steeds dezelfde woorden hoeft te gebruiken om iets uit te drukken of te beschrijven. De tekst wordt daardoor boeiend om te lezen. Maakt gebruik van idiomatische uitdrukkingen en zegswijzen.</i></p>	Gem.	2,2	2,1
				SD	0,88	0,71
				N	37	19
Totaal Descriptoren Schrijven C1				Gem.	2,2	2,1
				SD	0,68	0,60
				N	37	19

Grammaticale correctheid Schrijven

Code	Niveau	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
52819	A2	Sc19	Gebruikt eenvoudige grammaticale constructies, echter systematisch met elementaire fouten.	Gem.	3,8	3,5
				SD	0,39	0,73
				N	28	16
53819	B1	Sc20	Redelijk correct gebruik van frequente grammaticale 'routines' en patronen die horen bij voorspelbare situaties.	Gem.	3,7	3,3
				SD	0,53	0,67
				N	35	19
54819	B2	Sc21	Vertoont een vrij uitgebreide beheersing van de grammatica. Er zijn geen fouten die de begrijpelijkheid in de weg staan	Gem.	3,1	2,7
				SD	0,68	0,81
				N	36	19
55819	C1	Sc22	Consequent accuraat gebruik van de grammatica. Fouten zijn zeldzaam.	Gem.	2,1	1,9
				SD	0,92	0,78
				N	36	19

Spelling en interpunctie Schrijven

Code	Niveau	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
52822	A2	Sc23	Korte zinnen over alledaagse onderwerpen - bijvoorbeeld een routebeschrijving- zijn correct overgeschreven. Spelling van korte woorden die binnen het mondelinge vocabulaire van de schrijver vallen is fonetisch redelijk correct (volgt echter niet noodzakelijk de standaard spellingsconventies).	Gem.	3,8	3,3
				SD	0,42	0,84
				N	33	18
53822	B1	Sc24	Lopende tekst die over het algemeen in het geheel begrijpelijk is. Spelling, interpunctie en lay-out zijn in de meeste gevallen accuraat genoeg om te volgen.	Gem.	3,4	3,2
				SD	0,65	0,79
				N	36	19
54822	B2	Sc25	Duidelijke, begrijpelijke, lopende tekst waarbij tekstconventies zoals indeling in paragrafen en standaard lay-out zijn toegepast. Spelling en interpunctie zijn redelijk accuraat maar kunnen invloeden van de moedertaal bevatten.	Gem.	3,0	2,6
				SD	0,75	0,96
				N	37	19
55822	C1	Sc26	Lay-out, paragraafindeling en interpunctie zijn consistent en ondersteunen het begrip bij de lezer. De spelling is accuraat, afgezien van enkele verschrijvingen	Gem.	2,4	2,2
				SD	0,84	0,96
				N	36	19

Bijlage 3.4.7

Gemiddelde beoordeling noodzakelijkheid descriptoren Lezen

Verklaring cijfers:

Gemiddelde waarde 1: Is zeker nog niet vereist als startkwalificatie

Gemiddelde waarde 2: Hoeft men niet per se te kunnen als startkwalificatie

Gemiddelde waarde 3: Moet men in de meeste gevallen wel kunnen als startkwalificatie

Gemiddelde waarde 4: Moet men in ieder geval -zonder probleem - kunnen als startkwalificatie

Toelichting:

Is het gemiddelde hoger dan 3,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid zeker vereist is als startkwalificatie

Ligt het gemiddelde tussen de 2,5 en 3,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid meestal vereist is als startkwalificatie

Ligt het gemiddelde tussen de 1,5 en 2,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid niet per se vereist is als startkwalificatie

Is het gemiddelde lager dan 1,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid zeker niet vereist is als startkwalificatie

Het gaat hier om gemiddelden. Vanzelfsprekend lopen de meningen van respondenten uiteen. Daarom is ook de standaarddeviatie opgenomen in de tabellen. Hoe kleiner de standaarddeviatie des te meer de respondenten het eens zijn. Als vuistregel kan gezegd worden dat 66% van de respondenten een antwoord geeft dat ligt tussen één standaarddeviatie boven en onder het gemiddelde.

Lezen Descriptoren A2

Code	vnr	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
42111	1	lz2	Kan korte, eenvoudige brieven en kaarten begrijpen. <i>Het gaat om eenvoudige persoonlijke brieven en om standaardbrieven, faxen en kaarten van instanties en bedrijven. De woorden zijn bekend en makkelijk. De zinnen zijn kort.</i>	Gem.	3,9	3,7
				SD	0,24	0,46
				N	35	18
42212	2	lz15	Kan iets opzoeken in een lijst, advertentiepagina, of catalogus. <i>Het gaat om het opzoeken van eenvoudige informatie.</i>	Gem.	3,8	3,8
				SD	0,44	0,43
				N	33	18
42312	3	lz16	Kan borden en opschriften begrijpen. <i>Het gaat om dingen die men in het dagelijks leven en op het werk tegenkomt.</i>	Gem.	3,8	3,6
				SD	0,46	0,70
				N	34	18
42413	4	Lz1 4	Kan informatie vinden in korte teksten over alledaagse, vertrouwde onderwerpen. <i>Het gaat om korte stukjes in tijdschriften, kranten en brochures over concrete onderwerpen.</i>	Gem.	3,8	3,8
				SD	0,45	0,45
				N	35	16
42514	5	Lz4	Kan eenvoudige instructies begrijpen <i>Meestal staan er plaatjes bij de instructies. Instructies bij apparaten leest men terwijl men bij het apparaat staat.</i>	Gem.	4,0	3,7
				SD	0,17	0,46
				N	35	18
Totaal lezen A2				Gem.	3,9	3,7
				SD	0,24	0,46
				N	35	18

Descriptoren Lezen B1

Code	vnr	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
43111	6	Lz8	Kan persoonlijke brieven en kaarten begrijpen. <i>De brieven zijn duidelijk geschreven. De brieven gaan over onderwerpen die men kent. Er komen niet veel moeilijke of onbekende woorden in voor.</i>	Gem.	3,8	3,6
				SD	0,48	0,61
				N	30	18
43211	7	Lz1 7	Kan eenvoudige zakelijke brieven begrijpen. <i>De brieven zijn goed ingedeeld en duidelijk geschreven. De brieven gaan over onderwerpen die men kent uit werk of privéleven. Er komen nog tamelijk veel woorden voor die men niet kent. Men begrijpt niet alles. Men begrijpt wel genoeg om te weten wat men moet doen.</i>	Gem.	3,9	3,6
				SD	0,33	0,50
				N	34	18
42312	8	Lz1	Kan in langere teksten de informatie vinden die men nodig heeft. <i>Het gaat om folders, brochures en informatie op het internet. Het onderwerp kent men al.</i>	Gem.	3,7	3,7
				SD	0,44	0,48
				N	35	19
42413	9	Lz7	Kan de belangrijkste punten in eenvoudige artikelen over bekende onderwerpen begrijpen. <i>Het gaat om iets langere teksten in kranten, wijkbladen, reclamebladen, tijdschriften en om teksten op het internet. De teksten gaan over onderwerpen die men kent: dagelijks leven, werk, hobby. De teksten zijn goed geschreven. De zinnen zijn niet ingewikkeld en er worden niet veel moeilijke woorden gebruikt. Als men nieuwe woorden tegenkomt, begrijpt men vaak wat ze ongeveer betekenen.</i>	Gem.	3,9	3,7
				SD	0,28	0,46
				N	35	18
43514	10	Lz1 1	Kan eenvoudige, duidelijk geschreven instructies begrijpen. <i>Het gaat om korte, duidelijke instructies voor apparaten en machines. Er staan plaatjes bij.</i>	Gem.	3,9	3,7
				SD	0,33	0,47
				N	33	17
Totaal Lezen B1				Gem.	3,8	3,7
				SD	0,23	0,42
				N	35	19

Descriptoren lezen B2

Code	vnr	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
44111	11	Lz13	<p>Kan brieven die te maken hebben met het eigen interessegebied of vakterrein lezen en snel de belangrijkste punten begrijpen.</p> <p><i>Het gaat om lange en moeilijke brieven van personen of van instanties.</i></p>	Gem.	3,2	3,3
				SD	0,59	0,48
				N	34	19
44212	12	Lz3	<p>Kan lange en complexe teksten snel doorlezen en de details vinden die voor hem/haar belangrijk zijn.</p> <p><i>Het gaat om artikelen in kranten of vaktijdschriften, en om nota's en rapporten. Men kan snel vaststellen waar de tekst over gaat en of het de moeite waard is om de tekst nauwkeuriger te lezen.</i></p>	Gem.	3,1	2,9
				SD	0,73	0,66
				N	35	17
44313	13	Lz12	<p>Kan artikelen en rapporten over actuele zaken begrijpen.</p> <p><i>Het kan gaan om lange artikelen in een krant, voorlichtingsmateriaal, studieboeken, verhalen en romans.</i></p> <p><i>Men past de leessnelheid aan aan het onderwerp en de moeilijkheid van de tekst.</i></p>	Gem.	3,4	3,3
				SD	0,49	0,67
				N	36	19
44414	14	Lz10	<p>Begrijpt complexe handleidingen en werkinstructies binnen het eigen werk- of vakterrein.</p> <p><i>Het gaat bijvoorbeeld om een handboek bij een nieuwe machine, een handleiding bij een ingewikkeld computerprogramma, een werkinstructie voor een nieuw procédé. Moeilijke gedeeltes kan men opnieuw lezen.</i></p>	Gem.	2,9	2,8
				SD	0,60	0,50
				N	34	19
Totaal Lezen B2				Gem.	3,2	3,1
				SD	0,40	0,46
				N	36	19

Descriptoren Lezen C1

Code	vnr	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
45111	15	Lz6	<p>Kan complexe zakelijke correspondentie begrijpen.</p> <p><i>Het gaat over allerlei formele brieven. Men kan ze indien nodig tot in detail begrijpen. Dat geldt ook als de brieven niet zo logisch in elkaar zitten en/of veel jargon bevatten. Soms moet men dan een lastige passage vaker lezen of een woordenboek gebruiken.</i></p>	Gem.	2,5	2,5
				SD	0,77	0,70
				N	36	19
45213	16	Lz5	<p>Kan allerlei soorten lange en complexe teksten in detail begrijpen.</p> <p><i>Het gaat om teksten die men in werk, opleiding, studie of in het dagelijks leven tegen kan komen. Bijvoorbeeld studieboeken en vakliteratuur, brochures met ingewikkelde informatie, beleidsnota's of onderzoeksrapporten.</i></p> <p><i>In dergelijke teksten begrijpt men de informatie, maar ook opinies, standpunten, de opvattingen van de schrijvers.</i></p>	Gem.	2,6	2,7
				SD	0,80	0,65
				N	36	19
45314	17	Lz9	<p>Kan lange, ingewikkelde instructies in detail begrijpen.</p> <p><i>Begrijpt dergelijke instructies ook als het gaat om werk dat men niet kent.</i></p>	Gem.	2,4	2,3
				SD	0,81	0,73
				N	36	19
Totaal Lezen C1				Gem.	2,5	2,5
				SD	0,71	0,61
				N	36	19

Bijlage 3.4.8

Gemiddelde beoordeling noodzakelijkheid descriptors Luisteren

Verklaring cijfers:

Gemiddelde waarde 1: Is zeker nog niet vereist als startkwalificatie

Gemiddelde waarde 2: Hoeft men niet per se te kunnen als startkwalificatie

Gemiddelde waarde 3: Moet men in de meeste gevallen wel kunnen als startkwalificatie

Gemiddelde waarde 4: Moet men in ieder geval -zonder probleem - kunnen als startkwalificatie

Toelichting:

Is het gemiddelde hoger dan 3,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid zeker vereist is als startkwalificatie

Ligt het gemiddelde tussen de 2,5 en 3,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid meestal vereist is als startkwalificatie

Ligt het gemiddelde tussen de 1,5 en 2,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid niet per se vereist is als startkwalificatie

Is het gemiddelde lager dan 1,5 dan kan men veronderstellen dat deze vaardigheid zeker niet vereist is als startkwalificatie

Het gaat hier om gemiddelden. Vanzelfsprekend lopen de meningen van respondenten uiteen. Daarom is ook de standaarddeviatie opgenomen in de tabellen. Hoe kleiner de standaarddeviatie des te meer de respondenten het eens zijn. Als vuistregel kan gezegd worden dat 66% van de respondenten een antwoord geeft dat ligt tussen één standaarddeviatie boven en onder het gemiddelde.

Descriptoren Luisteren A2

Code	vnr	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
12101	1	L7	Kan luisteren naar gesprekken. Kan begrijpen waar mensen over praten. <i>Het gaat om gesprekken tussen twee mensen die langzaam en duidelijk met elkaar praten.</i>	Gem.	3,9	3,7
				SD	0,32	0,46
				N	35	18
12203	2	L15	Kan uitleg en instructies over vertrouwde onderwerpen begrijpen. <i>De persoon die iets uitlegt praat langzaam en duidelijk.</i>	Gem.	3,9	3,6
				SD	0,28	0,70
				N	35	18
12303	3	L16	Kan mensen begrijpen als ze iets vertellen of iets vragen. <i>De mensen praten langzaam en duidelijk. Het gaat over concrete, eenvoudige dingen waar men iets van af weet.</i>	Gem.	3,9	3,7
				SD	0,32	0,49
				N	35	18
12404	4	L4	Kan in (nieuws)berichten op tv bekende namen verstaan en begrijpt de hoofdpunten. <i>Het televisiebeeld helpt om te begrijpen waar het over gaat. Weet hoe belangrijke plaatsnamen en namen die veel in het nieuws voorkomen, worden uitgesproken.</i>	Gem.	3,6	3,6
				SD	0,64	0,51
				N	37	18
12504	5	L18	Kan berichten van een antwoordapparaat of een intercom begrijpen. <i>Men hoeft niet alles te verstaan, maar moet goed opletten tot er iets gezegd wordt wat voor de persoon belangrijk is.</i>	Gem.	3,6	3,4
				SD	0,61	0,70
				N	33	18
Totaal Luisteren A2				Gem.	3,8	3,6
				SD	0,34	0,49
				N	37	20

Descriptoren Luisteren B1

Code	vnr	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
13101	6	L14	Kan in het algemeen de hoofdpunten begrijpen van gesprekken van mensen om hem/haar heen. <i>Het gaat om gesprekken van meer dan twee mensen die duidelijk praten in standaardtaal.</i>	Gem.	3,6	3,6
				SD	0,61	0,51
				N	35	19
13203	7	L9	Kan gedetailleerde aanwijzingen en eenvoudige technische informatie begrijpen. <i>De persoon die uitlegt spreekt duidelijk in een normaal spreektempo. Hij of zij gebruikt standaardtaal.</i>	Gem.	3,7	3,6
				SD	0,51	0,62
				N	36	16
13303	8	L1	Kan een korte uiteenzetting volgen over een vertrouwd onderwerp. <i>De spreker spreekt duidelijk in standaardtaal.. Het verhaal is eenvoudig en goed opgebouwd. Men kan de hoofdpunten van het verhaal begrijpen.</i>	Gem.	3,9	3,9
				SD	0,23	0,37
				N	36	20
13404	9	L13	Kan de hoofdpunten van radio- en tv-programma's en van video's en audiocassettes begrijpen. <i>Het gaat om onderwerpen die de luisteraar persoonlijk of beroepsmatig interesseren en onderwerpen uit de actualiteit. Ze worden duidelijk gepresenteerd. Er wordt betrekkelijk langzaam en duidelijk gesproken en/ of de beelden ondersteunen duidelijk het verhaal.</i>	Gem.	3,6	3,6
				SD	0,65	0,51
				N	33	18
13504	10	L11	Kan de aanwijzingen van telefonische computers begrijpen. <i>Men moet hierbij goed luisteren en snel beslissen welk nummer het beste past bij wat men wilt weten. Als men het niet goed begrijpt, kan men het nummer nog een keer draaien..</i>	Gem.	3,3	3,1
				SD	0,82	0,81
				N	31	16
Totaal Luisteren B1				Gem.	3,6	3,6
				SD	0,40	0,44
				N	37	20

Descriptoren Luisteren B2

Code	vnr	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
14101	11	L3	<p>Kan een gesprek tussen Nederlanders volgen en begrijpen.</p> <p><i>Het gaat om levendige gesprekken tussen meerdere personen. Als men zijn best doet, begrijpt men het meeste van wat er gezegd wordt. Zelf meedoen aan zo'n gesprek vindt men nog moeilijk.</i></p>	Gem.	3,5	3,5
				SD	0,65	0,51
				N	36	20
14202	12	L5	<p>Kan de grote lijn en de hoofdpunten van lessen, lezingen en presentaties begrijpen.</p> <p><i>Het gaat hier om verhalen die naar inhoud en naar taal complex kunnen zijn en om technische informatie op het eigen vakgebied. Degene naar wie men luistert, spreekt duidelijk, in standaardtaal, maar snel spreken is geen probleem voor de luisteraar.</i></p>	Gem.	3,7	3,7
				SD	0,47	0,48
				N	36	19
14303	13	L8	<p>Kan aankondigingen en boodschappen begrijpen over concrete en abstracte onderwerpen.</p> <p><i>Er wordt standaardtaal gesproken in een normaal spreektempo.</i></p>	Gem.	3,8	3,7
				SD	0,38	0,49
				N	36	18
14404	14	L17	<p>Kan radio- en tv-documentaires, praatprogramma's, interviews en de meeste films begrijpen.</p> <p><i>Het gaat om programma's in standaardtaal, waarbij het spreektempo normaal is.</i></p>	Gem.	3,4	3,3
				SD	0,61	0,49
				N	34	18
Totaal Luisteren B2				Gem.	3,6	3,6
				SD	0,41	0,36
				N	36	20

Descriptoren Luisteren C1

Code	vnr	vrl	Handeling / uitleg		Univer- siteit	HBO
15101	15	L12	Kan gesprekken en discussies tussen Nederlanders met gemak begrijpen. <i>Het kan gaan over onderwerpen die abstract en complex zijn en waar men niet veel van afweet. Begrijpt veel uitdrukkingen en typische spreektaalwoorden.</i>	Gem.	2,9	2,7
				SD	0,81	0,73
				N	37	19
15202	16	L10	Kan de meeste lezingen, discussies en debatten relatief gemakkelijk volgen. <i>De personen naar wie men luistert, spreken normaal tot snel en articuleren niet altijd even duidelijk.</i>	Gem.	2,9	3,2
				SD	0,67	0,60
				N	37	19
15303	17	L6	Kan berichten en mededelingen begrijpen, ook als de kwaliteit van de omroepinstallatie slecht is of als er veel lawaai is. <i>Men zal maar weinig echt kunnen verstaan en veel moeten 'invullen' op grond van uw kennis van de taal.</i>	Gem.	2,7	2,7
				SD	0,83	0,56
				N	35	19
15404	18	L2	Kan de meeste radio- en tv-programma's en films begrijpen. <i>Het gaat om programma's waarin snel gesproken wordt en waarin ook populaire spreektaal voorkomt.</i>	Gem.	3,2	3,1
				SD	0,73	0,81
				N	34	19
Totaal Luisteren C1				Gem.	2,9	2,9
				SD	0,65	0,58
				N	37	20

© Citogroep Arnhem 2004. Auteursrechten voorbehouden.
Niets uit dit werk mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Citogroep worden openbaar gemaakt en/of verveelvoudigd door middel van druk, fotokopie/reprografie, scanning, computersoftware of andere elektronische verveelvoudiging of openbaarmaking, microfilm, geluidskopie, film- of videokopie of op welke wijze dan ook.